

Vlaams
Parlement

vergadering **C141 – WEL11**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 15 februari 2011

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het onderhandelingskader voor een nieuw intersectoraal akkoord in de social profit - 98 (2010-2011)	3
Met redenen omklede moties	10
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de visie-ontwikkeling inzake centra voor algemeen welzijnswerk - 1184 (2010-2011)	10
Vraag om uitleg van mevrouw Patricia De Waele tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het taalgebruik in ziekenhuizen - 1230 (2010-2011)	18
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over pesten op het werk in de zorgsector - 1177 (2010-2011)	21
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over wachtlijsten in rusthuizen - 1246 (2010-2011)	23
Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gevolgen van het stijgend aantal geboortes in Antwerpen, het toenemend tekort aan betaalbare opvangplaatsen in de kinderopvang en de toenemende druk op de preventieve gezondheidszorg door Kind en Gezin - 1249 (2010-2011)	27

■

Voorzitter: de heer Tom Dehaene

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en tot de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het onderhandelingskader voor een nieuw intersectoraal akkoord in de social profit - 98 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, minister, dames en heren, het Vlaams intersectoraal akkoord 2005-2010 is op kruissnelheid gekomen. In de beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werd overleg aangekondigd met de sociale partners met het oog op het bereiken van een nieuw akkoord voor de social profit.

Op woensdag 2 februari ontvingen de afgevaardigden van uw kabinet en van dat van minister Muylers de werknemers- en werkgeversvertegenwoordigers uit de Vlaamse social profit. Ter discussie lag het kader waarbinnen over een nieuw intersectoraal akkoord in de social profit voor de volgende vijf jaar kan worden onderhandeld. Wij waren er natuurlijk niet bij, maar de dag erop hebben zowel de werkgeverskoepel Vereniging voor Social Profit Ondernemingen (Verso) als alle vakbonden uit de Vlaamse social profit aan de alarmbel getrokken over het onderhandelingskader voor het akkoord in de welzijnssector na het overleg met vertegenwoordigers van uw kabinetten. Iedereen, zowel werkgevers als werknemers – en dat is toch merkwaardig – zegt dat het kader waarbinnen over een nieuw intersectoraal akkoord voor de volgende vijf jaar moet worden onderhandeld, totaal niet werkbaar zal zijn.

Volgens de informatie van werkgevers en vakbonden wordt er een budget van 147 miljoen euro vooropgesteld, maar ze vinden dit gezichtsbedrog. Voor intersectorale aandachtspunten is er slechts – nog altijd volgens die informatie – een budget van 29 miljoen euro uitgetrokken dat kan worden ingezet voor belangrijke zaken zoals loonsverhoging, vorming en maatregelen tegen de werkdruk. De rest is bestemd voor engagementen die de Vlaamse Regering heeft vastgelegd in het regeerakkoord. De Vlaamse Regering – en vooral u, want u bent verantwoordelijk – zou aansturen op verschuivingen van middelen van het voorziene uitbreidingsbeleid, onder andere om de wachtlijsten in de kinderopvang en gehandicaptenzorg weg te werken.

Als dat klopt, minister – ik ben heel benieuwd naar uw antwoord –, wordt terecht beklemtoond dat een akkoord voor de werknemers in de welzijnssector niet kan gaan ten koste van mensen voor wie deze werknemers zorgen. Niemand rond deze tafel, evenmin als de werkgevers en werknemers, heeft het belang van het uitbreidings- en kwaliteitsbeleid ontkend, maar het hoort niet thuis in een intersectoraal akkoord. Ze stellen dan ook terecht dat het schandelijk is dat de Vlaamse Regering de welzijnssector geen perspectief biedt. Er worden geen middelen ter beschikking gesteld voor de koopkracht in 2011 en 2012 in de welzijnssector. Nochtans kan niet worden ontkend dat een goed Vlaams intersectoraal akkoord zeer belangrijk is om de aantrekkingskracht van de socialprofitsector te versterken. Daarnaast – daar moet ik u niet van overtuigen – is het noodzakelijk om de sociale vrede in de socialprofitsector te vrijwaren. Het is dan ook noodzakelijk dat het onderhandelingskader wordt aangepast aan de noden van zowel werkgevers als werknemers.

We zijn het er allemaal over eens, minister: de social profit is een sector die een enorme groei doormaakt. Dat konden we gisteren nog lezen betreffende de bejaardenvoorzieningen. De sector verdient een toekomstgericht perspectief. Het is dan ook zeer belangrijk dat zowel het huidige onderhandelingskader als het budgettair perspectief wordt aangepast om een evenwichtig akkoord mogelijk te maken. Hebt u initiatieven genomen na de kritiek van de werkgevers en werknemersvertegenwoordigers? Volgens het gemeenschappelijk vakbondsfrent is vijf jaar zonder perspectief voor de werknemers geen optie. Ik kan hen daarin bijtreden. Het onderhandelingskader gaat voorbij aan de dringende nood aan een tewerk-

stellingsplan. Er is geen uitzicht op verbeteringen aan de werkomstandigheden, noch op een rechtmatig loon, noch op een betere afstemming van arbeid en gezin. Wat is uw standpunt ter zake? Hebt u initiatieven genomen om tegemoet te komen aan deze kritiek?

Ook de werkgevers hebben kritiek. Ze zeggen dat hun prioriteiten absoluut onvoldoende aan bod komen. Zoals blijkt uit discussies die we de voorbije jaren in deze commissie hebben gevoerd, hebben de socialprofitorganisaties steeds meer opdrachten in verband met vorming, personeelsbeleid, innovatie en ICT, maar krijgen ze hiervoor onvoldoende middelen. Wat is uw standpunt op die kritiek? Hebt u initiatieven genomen om tegemoet te komen aan hun verzuchtingen?

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Voorzitter, ik heb vorige week een actuele vraag ingediend, maar omdat er al een interpellatie was van mevrouw Dillen, werd ze niet aangenomen. Minister, ik wil u vragen wat er van aan is. Ik las een persmededeling van het Verbond Sociale Ondernemingen (VSO) van de werkgevers, die de onderhandelingsdeur achter zich hebben dichtgetrokken. Een van de redenen daarvoor was: “Ook het voorstel van de regering om middelen die bestemd zijn voor uitbreidingsbeleid, en dus onder meer voor het wegwerken van de wachtlijsten, over te hevelen naar zogenaamde kwaliteitsmaatregelen, is vanuit maatschappelijk oogpunt onaanvaardbaar en zelfs pervers.”

Die persmededeling dateert van 2 februari 2011. Ik viel van mijn stoel – ik dacht: je moet maar durven – toen ik op 5 februari 2011 in de media las dat de minister van Welzijn 30 miljoen euro extra vrijmaakt voor de gehandicaptensector. De pers zegt dat ze dat al wist, maar de minister heeft nu gezegd hoe hij die precies gaat verdelen. Er zullen 1343 extra opvangplaatsen zijn in residentiële en ambulante voorzieningen, en 160 extra persoonlijke-assistentiebudgetten (PAB's).

Minister, ofwel zijn die middelen voor uitbreidingsbeleid er en besteedt u die zo, ofwel kunnen ze worden ingezet in het kader van het sociaal overleg voor de zogenaamde kwaliteitsmaatregelen, dat wil zeggen voor het verhogen van het personeelskader voor de bestaande plaatsen. Je kunt een euro maar één keer uitgeven. Ofwel besteed je die aan kwaliteitsmaatregelen en meer personeel, ofwel aan het creëren van meer plaatsen. Wat u nu doet, is personeel en cliënten tegen elkaar opzetten. Sta me toe te zeggen dat ik dat redelijk pervers vind. Verdeel en heers in de welzijnssector, in de sector van personen met een handicap, is te cynisch voor woorden.

Minister, is het juist dat de regering heeft voorgesteld om de middelen die bestemd zijn voor het uitbreidingsbeleid dan ook maar mee in de onderhandelingspot te steken, en over kwaliteitsuitbreiding te praten? Als dat waar is, hoe verklaart u dat u in dezelfde week aan de pers vertelt dat u die middelen zult besteden aan uitbreidingsbeleid, en dan nog heel precies voor hoeveel plaatsen en hoeveel PAB's?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De regering is ook pleitbezorger van een goed uitgebouwde en goed werkende socialprofitsector. Bij deze onderhandelingen zijn vier ministers betrokken. Het gaat dus niet alleen over de domeinen die onder Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) vallen.

Van bij haar aantreden heeft de regering van de versterking van de welzijnssector een speerpunt van het beleid gemaakt, wat in tijden van budgettaire krapte niet evident is. Uiteraard waarderen we de inspanningen die de organisaties en personeelsleden dag en nacht verrichten om een goede dienstverlening te bieden op verschillende domeinen van de zorg, sociale economie en sociaal-culturele activiteiten.

De Vlaamse Regering wenst samen met de sociale partners een nieuw Vlaams Interprofessioneel Akkoord (VIA) voor de socialprofit af te sluiten voor de periode 2011-

2015. Dat wordt dan het vierde VIA. Dat akkoord komt, begrensd door de budgettaire marges, tegemoet aan belangrijke bekommernissen van alle onderhandelende partners en geeft zo een bijkomende stimulans aan de verschillende sectoren.

De regering investeert in de uitbreiding van het aanbod in verschillende sectoren. Ze engageert zich voorts voor een verbetering van de koopkracht van het personeel en voor kwaliteitsverbeteringen op het werk. De sociale partners hebben hun eisenkohiers ingediend in het voorjaar 2010. Tijdens informele besprekingen in de periode juli-september hebben de sociale partners hun eisenbundel voort toegelicht en gedocumenteerd. De vertegenwoordigers van de sociale partners – werkgevers en werknemers – en de Vlaamse Regering zijn tot nu toe viermaal bijeengekomen in de centrale onderhandelingsgroep, namelijk op 15 juli, 17 december, 12 januari en 2 februari. Parallel lopen ook de besprekingen over de problematiek van de volkshogescholen, over de aanmoedigingspremies en over de pensioenpijler.

Ik neem aan dat u hebt gemerkt dat de Vlaamse Regering bij het begin van de formele onderhandelingen heeft voorgesteld te werken met een periode van drie jaar, waarin er ruimte zou zijn voor kwaliteit en werkdruk, en dat binnen de bestaande budgettaire mogelijkheden. In de tweede helft zou dan in een bedrag worden voorzien louter en alleen voor de koopkracht. Voor alle duidelijkheid: onderwerpen als werkdruk vallen onder de rubriek van de kwaliteit en dus niet onder de koopkrachtmaatregelen. De regering heeft uiteindelijk ook een onderhandelingskader met cijfers voorgelegd. Dat voorstel komt neer op het volgende. Voor ons zou een sociaal akkoord worden afgesloten voor een periode van vijf jaar, met maatregelen voor uitbreiding, kwaliteit en koopkracht, waarbij het budget voor koopkracht vanaf 2013 beschikbaar is.

Er werd een totaalenvolpde van 147 miljoen euro op kruissnelheid op tafel gelegd. Dat bestaat onder meer uit een bedrag van 87,4 miljoen euro voor uitbreiding, of 59 procent van het totaalbedrag, en uit een bedrag van 30,6 miljoen euro voor kwaliteitsmaatregelen, of 21 procent van het totaalbedrag. Over die twee bedragen wil ik iets meer zeggen. Bij het begin hebben we aan werkgevers en werknemers gezegd dat voor ons een verschuiving tussen die twee bedragen bespreekbaar was. We hebben ook aangegeven dat we dit graag sectoraal zouden invullen met een aantal initiatieven: bijvoorbeeld de werkdruk verschilt nu eenmaal naargelang de sector. Ook moet dat geld uiteraard worden gevonden binnen de lopende begroting en de vooruitzichten en afspraken gemaakt binnen de regering over de evolutie van die begroting.

Daar wil ik toch iets meer over zeggen. Ik hoor hier immers allerlei dure woorden. Voor alle duidelijkheid: er is één sector waarvoor momenteel een meerjarenbudget en een groeipad bekend is, namelijk de sector van de personen met een beperking. Dan gaat het over 145 miljoen euro op 5 jaar tijd. In deze commissie en in de resolutie van het Vlaams Parlement van vorige legislatuur die aan de grondslag ligt van het formuleren van een meerjarenbudget, is altijd gezegd dat bijvoorbeeld de maatregelen met betrekking tot de werkdruk deel uitmaken van dat budget. In de schoot van de regering is er sprake van een aantal prognoses, bijvoorbeeld als het gaat over die dingen die moeten worden ontwikkeld in de kinderopvang. Er is altijd gezegd dat ook de kwaliteit van de kinderopvang deel uitmaakt van het budgettaire groeipad. Er is wat dat betreft geen verschil met het vorige VIA. Dat betekent niet dat alle uitbreidingsmiddelen in dat VIA zitten, maar een deel van het budget voor de sector van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) is uiteraard bestemd voor kwaliteitsmaatregelen en de werkdruk. Dat is dus niet heel dat bedrag van 145 miljoen euro, maar een deel daarvan is daarvoor gereserveerd.

Ik begrijp dat de sociale partners moeite hebben met dat debat, maar ik vraag hun ook niet om dat debat te voeren. De middelen zijn beperkt, of ze nu in een enveloppe zitten of niet. Naarmate we hiervoor middelen mobiliseren, zal dat geld niet elders kunnen worden ingezet, bijvoorbeeld niet bij Openbare Werken, maar ook niet voor andere dingen in de sector van Welzijn en Zorg. We hebben dus voorgesteld om een bedrag van 87,4 miljoen euro aan

onderhandelingen te onderwerpen. Dat wil dus niet zeggen dat we daarbuiten geen uitbreidingsbeleid zullen voeren. Het gaat over een budget dat beschikbaar is in het kader van de onderhandelingen, waarbij dan wordt bekeken hoe dat kan worden ingevuld. Daarnaast is er sprake van 30,6 miljoen euro voor kwaliteitsmaatregelen. We zijn ermee akkoord gegaan dat er nog kan worden onderhandeld over de beide. Er kunnen nog andere voorstellen worden gedaan.

De derde enveloppe van 29 miljoen euro heeft louter betrekking op de koopkracht. Dat is 20 procent van het totaalbedrag.

Wat is er nu gebeurd naar aanleiding van de persmededeling over de aanstelling van de veranderingsmanager? De eerste schijf, voor 2011, van 30 miljoen euro van die 145 miljoen euro uitbreidingsmiddelen uit het meerjarenbudget voor de sector van personen met een handicap, is ingevuld. Daarbij is al rekening gehouden, voor 2011, met het feit dat er bepaalde urgenties zijn met betrekking tot bepaalde werkdrukdoSSIERS. Naar aanleiding van de vragen die hier twee weken geleden zijn gesteld, hebben we het daar ook over gehad. Toen heb ik gezegd voor te stellen dat van die 30 miljoen euro van het VAPH-budget voor 2011, 84 personeelsleden op vraag en suggestie van werkgevers en werknemers zouden worden ingezet voor de werkdruk. Daarnaast zouden er nog een aantal andere mensen worden ingezet voor de problematiek van GES+ (gedrags- en emotionele stoornissen), voor andere doSSIERS en voor de uitbreidingen. Dat heb ik voorgesteld en uiteindelijk hebben we ook beslist dat te doen.

Nogmaals, het bedrag dat de regering op tafel heeft gelegd als voorwerp van de sociale onderhandelingen, is niet het enige dat zal worden ingezet, zeker niet in de welzijnssector. Het is het bedrag dat wij bespreekbaar vinden tussen sociale partners. Als we dat bedrag van 87,4 miljoen euro en 30,6 miljoen euro samentellen en inzetten voor bijkomende tewerkstelling in heel de socialprofitsector, dan komt dat neer op een engagement van een groei met 2100 voltijdsequivalenten of 3000 personeelsleden. Dat is het budgettaire kader waarover we gesproken hebben en dat we aangeboden hebben.

In het VIA 3-akkoord was de start van een tweede pensioenpijler voor de Vlaamse socialprofitsector opgenomen. Er is een evaluatie geweest. De financiële crisis heeft ook hier een negatief effect gehad, wat heeft geresulteerd in een minderontvangst van die beleggingen in de loop der jaren. Daarom heeft de Vlaamse Regering op 24 januari 2011 een bijkomend budget van 6,7 miljoen euro toegezegd om te garanderen dat het pensioenfonds over een kapitaalsinbreng ten bedrage van 0,6 procent van de loonmassa per 31 december 2010 zou beschikken.

De Vlaamse Regering betreurt dat de sociale partners zich niet kunnen vinden in het onderhandelingskader dat werd aangeboden. Met het oog op de begroting betekent dat voor de Vlaamse Regering toch wel een zware inspanning. We bereiden ons nu voor op een nieuw gesprek met de sociale partners om na te gaan hoe we het overleg kunnen voortzetten. Ik hoop wel dat u begrijpt dat we dat gesprek niet publiekelijk zullen voeren.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, minister, deze interpellatie was aan verschillende ministers gericht. De minister die toen in het Bureau aanwezig was, was minister Crevits, als ik me niet vergis. Ze had gezegd dat ze het aan de regering zou overlaten, vandaar dat deze interpellatie aan u is toegewezen, maar ze was evengoed gericht aan bijvoorbeeld minister Muylers. Ik weet natuurlijk ook dat het niet uw exclusieve bevoegdheid is en dat er verschillende ministers bij betrokken zijn. Ik neem aan dat u uw collega's vertegenwoordigt en dat u antwoordt namens alle collega's.

Minister, nadat ik uw antwoord gehoord heb, moet het me toch wel van het hart dat ik de kritiek van zowel werkgevers als werknemers eigenlijk kan begrijpen. Er wordt een mooi budget vooropgesteld, rekening houdende met de huidige financiële omstandigheden van

Vlaanderen. Het is toch wel duidelijk dat een deel of een behoorlijk deel, 59 procent, niet specifiek aan de verzueringen van werknemers en werkgevers werd besteed, maar wel aan het uitbreidingsbeleid.

Minister Jo Vandeurzen: Dat vragen zij ook.

Mevrouw Marijke Dillen: Ja, dat vragen zij ook, maar ik was niet bij de onderhandelingen op uw kabinet. Van vakbondszijde wordt er toch heel duidelijk gezegd dat men niet wil dat het kortelings te sluiten akkoord “ten koste gaat van mensen voor wie deze werknemers zorgen. Het uitbreidings- en kwaliteitsbeleid is zeer belangrijk maar hoort niet thuis in een intersectoraal akkoord.”

Minister Jo Vandeurzen: Het vorige VIA-akkoord ging heel uitdrukkelijk over uitbreidingen. Het constant beleid in de budgetten zijn voor een groot deel uitbreidingsafspraken die gemaakt zijn in de vorige sociale onderhandelingen.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, verbeter mij als ik mij vergis. Ik ben geen vertegenwoordiger van de werkgevers of de werknemers, maar ik denk dat we allemaal een goed sociaal akkoord willen in het belang van die zo belangrijke sector. Als ik u goed gehoord heb, zal er pas vanaf 2013 iets gebeuren aan de koopkracht. De mensen die in deze sector werken – kwaliteit is uiteraard zeer belangrijk, en dat geldt voor alle werknemers –, staan onder een waanzinnige druk, hoofdzakelijk als gevolg van de personeelstekorten in de diverse sectoren. Ze hebben natuurlijk ook graag een financiële compensatie op het einde van de rit, maar ze moeten wachten tot in 2013. Minister, ik kan hun kritiek dus wel begrijpen.

Ik heb geen antwoord gekregen over uw standpunt op de kritiek van de werkgevers. Ook zij geven kritiek. Zij vinden dat ze onvoldoende terugkrijgen voor hun personeelsbeleid, ICT, innovatie, vorming enzovoort. Ik had graag uw standpunt op die kritiek gehoord.

Minister, ik neem niet klakkeloos de kritiek van werknemers of werkgevers over. Iedereen verdedigt natuurlijk zijn standpunt. Het verwonderde mij wel dat het voorstel van onderhandelingsakkoord onmiddellijk door de beide kanten werd afgeschoten.

Ik begrijp dat u zegt dat de Vlaamse Regering dit jammer vindt. Ik durf toch wel aan te dringen om inspanningen te leveren om het kader aan te passen zodat beide partijen en de Vlaamse Regering met een beter gevoel aan de onderhandelingen kunnen beginnen.

Ik begrijp dat de Vlaamse Regering deze gesprekken in alle discretie wil voeren en niet op het publieke forum, maar ik durf aan te dringen om te werken aan perspectieven voor de werknemers en aan een betere ondersteuning voor de werkgevers omdat het heel belangrijk is voor deze groeiende sector.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik probeer het te begrijpen. Het is zonneklaar dat werkgevers en werknemers elkaar hebben gevonden rond één centrale eis, namelijk in verband met de personeelsstop in de sector voor personen met een handicap, naast een aantal andere dingen. Het was duidelijk dat de voorziene 4 miljoen euro voor dit jaar en de 84 nieuwe voltijdse jobs voor hen te mager was. Als ik u goed begrijp, denk ik dat niet u, maar misschien minister Muyters tijdens de onderhandelingen heeft gezegd: dan moeten jullie maar een stukje gebruiken van het uitbreidingsbeleid. U hebt het weekend erna het uitbreidingsbeleid via de media gebetonneerd en gezegd dat het uitbreidingsbeleid gaat naar 1343 extra opvangplaatsen enzovoort, en 4 miljoen euro naar 84 nieuwe voltijdse personeelsleden. Ofwel hebt u hier duidelijk kleur bekend en gezegd dat u het politiek niet kunt verkopen dat het uitbreidingsbeleid wordt gebruikt voor kwaliteit. De andere leden van de regering vinden misschien van wel. Tegelijkertijd hebt u de kleine onderhandelingsruimte, die misschien niet door uzelf maar door uw collega's is gemaakt, weer dichtgemaakt. De vraag is: hoe geraak je daar nog uit?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Johan Vandeuren: Ik zal proberen een aantal zaken op een rij te zetten. Het wordt voorgesteld alsof het een debat is over keuze, capaciteit, koopkracht of kwaliteit. Ik insinueer niet dat dat een debat is dat de sociale partners moeten voeren. Ik begrijp zeer goed dat ze dat niet hun corebusiness vinden, dat is een politieke keuze die moet worden gemaakt. Ik denk ook niet dat ze die keuze nooit hebben willen maken of dat ze daar hun verantwoordelijkheid nooit in hebben willen nemen. Integendeel, ik denk dat ze in het verleden vaak bereid zijn geweest om mee te kiezen voor een aantal zaken die op uitbreiding betrekking hadden. Ik maak er geen cliché van. Zeggen dat de sociale partners een debat kunnen voeren met de overheid over het budget dat voor het sociaal akkoord moet worden gegenereerd en denken dat het geen repercussies heeft op het beleid als het niet zal kunnen worden gevoerd omdat je die middelen daarvoor gebruikt, is natuurlijk ook niet juist. Ik zeg niet dat dat een eerste zorg moet zijn, het is een politieke zorg. Het is wel een realiteit. We gaan niet doen alsof we een debat kunnen voeren in het ijle.

Die middelen zijn zeer beperkt, beperkter dan in de context van de vorige VIA-onderhandeling. We weten dat het een oefening is in het zoeken naar een evenwicht. In het vorige VIA zijn er wel degelijk afspraken gemaakt over de uitbreiding in een aantal sectoren. Dat wil niet zeggen dat de overheid zich beperkt heeft bij het uitbreidingsbeleid tot wat tussen de partners was afgesproken en door de overheid is bezegeld. Het is wel zo dat een stuk uitbreiding is afgesproken. Er is ook een deel van het debat over werklast dat te maken heeft met het bekampen van wachtlijsten. Daar zijn ook elementen van werkdruk en het feit dat je de vragen niet op een goede manier kunt beantwoorden. Het hangt af van sector tot sector hoe je dat kunt bekijken. Dat debat verdient zeker een nuance.

Bij sommigen heb ik de indruk dat ze zeggen: we kijken in de glazen bol, we weten wat tussen de coalitiepartners is afgesproken en dus gaan we ervan uit dat dat allemaal verworven is en dat wat er nu moet komen, daarbuiten staat. Dat is niet waar. Elk jaar heeft zijn begroting. Er is een meerjarenraming en er is één budget waarvan de minister, in akkoord met zijn collega's, heeft gezegd dat het een meerjarenbudget behoeft dat we nu vastleggen omdat het een aantal hervormingen mogelijk moet maken in de sector van personen met een beperking. Al de rest zijn vogels in de lucht. De overheid heeft naar aanleiding van deze onderhandeling gezegd dat ze bereid is om van die vogels in de lucht – het gaat niet over u, mevrouw Vogels – er een pakket van 147 miljoen euro te clicheren om dat engagement te nemen. Ik insinueer helemaal niets. Ik begrijp zeer goed de gevoeligheden en het intersectorale probleem dat zich stelt. Dat zijn zaken die we met de sociale partners zeker moeten bespreken.

U zegt: ik geef ze gelijk, want de koopkracht komt pas in 2013. Eerlijk gezegd hebben wij daar nooit een geheim van gemaakt. We zijn naar de onderhandelingen gegaan met de stelling dat we in 2013 starten met de koopkracht. De regering heeft nog iets extra gedaan. We hadden ons geëngageerd om de pensioenvorming van VIA 3 te bekijken en te zien of we nog een bedrag tekort hadden om aan de 0,6 te komen. Dat blijkt het geval te zijn. Dat zullen we er ook nog bijdoen in het kader van de pensioenvorming, wat een heel belangrijk dossier is.

Wat betreft de vragen van de werkgevers over kwaliteit: er is geen probleem. Er is een enveloppe van 30,6 miljoen euro voor kwaliteit waar we over willen discussiëren. Ik geef toe dat die gespreid is over sectoren en dat die misschien meer invulling moeten krijgen in functie van wat er te doen is in bepaalde sectoren, maar we zijn het eens dat de 87,4 miljoen euro voor uitbreiding, verspreid over de sectoren, en de 30,6 miljoen euro voor de kwaliteit voorwerp van sociale onderhandelingen mogen zijn. Als men bijvoorbeeld zegt dat er in god-weet-welke sector nood is aan ondersteuning op het vlak van management: wel, ze hebben de cijfers en de details daarvan gekregen waarop ze konden worden ingezet.

Het kan aan mijn naïviteit liggen, maar ik heb soms ook problemen om goed te begrijpen waar we nu mee bezig zijn. We hebben een uitbreidingsbeleid 2011 in de sector van personen met een beperking. Daarvan is in deze commissie door mij altijd verdedigd dat een stukje

moest gaan naar werkdruk, namelijk 4 miljoen euro. Dan heb ik het nog afgesplitst op een manier waarbij ik het niet rooskleurig voorstel. We hebben ook de GES-plus-plaatsen (ernstige gedrags- en emotionele stoornissen) versterkt. Dat zijn ook bestaande plaatsen waar we de personeelsbezetting omhoog duwen. Dat heb ik er allemaal buiten gelaten. De werkgevers en werknemers mogen 84 personeelsleden verdelen in functie van hun inzichten wat betreft de werkdruk.

Dat is natuurlijk niet de inhoud van het akkoord. In de pamfletten staat dan te lezen dat ik er 84 geef, terwijl ze er 2200 vragen. Ja hallo! Dat is uiteraard een onderdeel van een globaal traject en afspraak. We hebben daar 2 weken geleden uitvoerig over gepraat in deze commissie. De werkdruk is misschien nog het meest prangend in de gehandicaptensector. Dat is natuurlijk zo. Dat is de eerste opstap voor het akkoord over kwaliteit en werkdruk. Ik heb 2 weken geleden genoeg cijfers gegeven over wat er nog op stapel staat. Het is juist, voor een deel van die 145 miljoen euro mogen ze zelf onderhandelen betreffende werkdruk en kwaliteit. Wij zullen daarbij aanwezig zijn.

In het plan Perspectief 2020 wordt daar ook uitdrukkelijk melding van gemaakt. De werkdruk staat in het hervormingsplan; we vinden dat niet uit. De sociale partners hebben een punt, dat hebben we ook nooit betwist. In het plan staat dat het budget ook moet dienen om daaraan iets te verhelpen. Het is nu al februari, ik zou graag die 84 inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik erken onmiddellijk wat u zegt. Een socialprofitbeleid heeft natuurlijk repercussies op andere beleidsaspecten. Het is heel belangrijk om te zoeken naar een evenwicht. We moeten erg veel aandacht besteden aan deze sector. Dat is belangrijk in het kader van het welzijn van deze mensen. Dit is een zeer belangrijke sector.

Ik herhaal mijn oproep aan heel de Vlaamse Regering die ik u bij de begroting al heb meegedeeld, om eindelijk eens de moed op te brengen om de begroting te zien als totaal en niet als een taart die moet worden verdeeld over alle domeinen. Dit debat moet niet hier gevoerd worden, maar zou een grote impact kunnen hebben op Welzijn. Ik ben er echt van overtuigd, minister, als de Vlaamse Regering haar begroting eens over alle departementen heen zou bekijken, zou duidelijk worden dat op verschillende plaatsen nog bespaard kan worden. Dat geld zou naar andere zaken kunnen gaan die echt belangrijk zijn. Daar pleiten wij al jaren voor. Een deel van die noden valt onder uw verantwoordelijkheid. Maar ik wil daaraan toevoegen dat u niet verantwoordelijk bent voor de verdeling van de begroting.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, over die 30 miljoen euro extra voor dit jaar kan dus niet meer worden gediscussieerd. U wilt dat nu uitvoeren. Dat begrijp ik, het jaar is gestart. Dus dat staat buiten de onderhandelingen. Maar, minister, het is niet de schuld van de vakbonden dat er nu pas gediscussieerd wordt. Ik heb u het voorbije jaar enkele keren geïnterpelleerd. De eisenbundel van de vakbonden is begin 2010 voorgelegd. Hij is altijd opgeschoven en daarmee zijn de onderhandelingen onder een zeer slecht gesternte gestart. U kunt nu de schuld echt niet bij de vakbonden leggen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik wou dat helemaal niet insinueren. Ik begrijp het ongeduld zeer goed. Ik kan niet anders dan toegeven dat de besprekingen zeer moeilijk gestart zijn. Daar zijn een heleboel redenen voor. Ik ben het ermee eens dat het een moeilijke negotiatie is geweest. Het is ook niet simpel voor een regering om klaar te zien in de meerjarenbegroting. We onderhandelen nog steeds met de vakbonden over de invulling van die 4 miljoen euro in 2011. Ik erken dat probleem. Er is een budgettaire marge voor gecreëerd in de tweede helft. Die maakt natuurlijk deel uit van de globale inzet van middelen in het thema werkdruk enzovoort. Dat vindt zijn plaats binnen het ViA. Dat is voorwerp van overleg tussen de

organisaties. Ik verwijt de vakbonden helemaal niets, integendeel. Ik bevestig dat het een moeilijke zoektocht was voor de regering om te weten wat budgettair haalbaar was. Dat is helemaal niet het punt. We hebben nu mensen die we kunnen inzetten in 2011. Op het terrein heerst terechte bezorgdheid. Laat ons minstens proberen dat in goed overleg in te vullen en tegemoet te komen aan de behoeften. Zij willen zien dat wat er gezegd wordt, ook effect heeft op het terrein. Ik vond en vind dat we over die 4 miljoen euro zo snel mogelijk een akkoord moesten sluiten. Vanzelfsprekend is dat voorwerp van overleg.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door mevrouw Dillen en door mevrouw Vera Jans werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de visieontwikkeling inzake centra voor algemeen welzijnswerk - 1184 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, dames en heren, in 2006 maakte het Rekenhof een scherpe analyse van de tekortkomingen van de ministers van Welzijn en de administratie met betrekking tot het algemeen welzijnswerk. De belangrijkste elementen van kritiek waren het ontbreken van een programmatie en de daaruit voortvloeiende blinde vlekken in de dienstverlening, het onvoldoende definiëren van de algemene opdrachten van een centrum voor algemeen welzijnswerk (CAW), het niet decretaal verankeren van beleidsplannen en de grote verschillen in subsidiëring die bestaan tussen de CAW's, waardoor ook de personeelskosten niet meer voldoende worden gedekt.

Het decreet van 8 mei 2009, dat een kaderdecreet was, hield heel wat hoop in omdat het een aantal problemen remedieerde en omdat via uitvoeringsbesluiten een aantal andere problemen konden worden wegwerkt. Toenmalig minister Heeren zette de eerste stap door in middelen te voorzien waardoor de verschillen in subsidiëring van de loonkost werden weggewerkt. Minister, u liet al vrij vlug verstaan dat u de ambitie had schaalvergroting door te voeren bij de CAW's.

Normaliter zou u volgende maand, in maart 2011, provinciale hoorzittingen organiseren waar de voorzitters en leden van de raden van bestuur en de directies van de CAW's hun vragen zouden kunnen voorleggen. Eind januari kwam dan het nieuws dat u de CAW's wilt organiseren op provinciaal niveau. U vindt dat blijkbaar de gepaste schaalgrootte om de meeste garanties te bieden op kwaliteitsvolle zorg voor de burgers. Ik kan mij indenken dat schaalvergroting bepaalde voordelen biedt. Evenwel zijn heel wat problemen te wijten aan de overheid die verzuimd heeft de nodige instrumenten te ontwikkelen om aan te sturen, de basiszorg te programmeren en de nodige personeelsbezetting mogelijk te maken.

De plannen zijn ook zeer beheersmatig ingegeven. Zo zien we dat men regiomanagers wil en efficiëntie nastreeft op organisatorisch en administratief vlak. We zien dat de overheid een 'externe architect' wil aanduiden om het proces van schaalvergroting en fusies te begeleiden en men ziet het provinciebestuur in een faciliterende rol.

Deze beleidsvisie roept veel vragen op. Heeft het nog zin provinciale hoorzittingen met de CAW's te organiseren als de visie al is uitgetekend of is hier nog ruimte voor debat? Zal schaalvergroting wel leiden tot efficiëntie?

In de commissie Jeugdzorg leren we tijdens elke hoorzitting dat de overdreven administratieve aansturing vanuit de Vlaamse overheid en het protocolleren van elke vorm van hulpverlening, de hulpverlening net zwaar heeft aangetast. De ontmoeting tussen hulpverlener en hulpvrager staat volledig op de helling en dit in de sector waar de nabijheid zo belangrijk is omdat men vaak werkt met de zwakste groepen.

Het zet ook de zorg op maat op de helling omdat men voor het inzetten van hulpverlening gedwongen wordt in vooraf bepaalde modules waar het doelpubliek vaak niet in past. Hierdoor vallen heel veel mensen uit de boot. Deze middag hadden we een ontmoeting met het platform van de Decenniumdoelen 2017, waar dit ook even aan bod kwam. Ook daar bleek het grootste voorbehoud bij wat men zinnens is.

We zien ook weer een externe architect opduiken. Ik maak me zorgen dat de welzijnssector moet worden gered door externe begeleiders. Tot nog toe hebben we niet erg veel positieve resultaten gezien, tenzij nog meer papier en nog meer protocollering. Ik hoor de minister-president graag in het buitenland verkondigen dat we moeten leren hoe het op een ander gaat: veel efficiënter en veel vlugger.

Ten slotte roept de wens het provinciebestuur te laten optreden als faciliterende actor ook vragen op, aangezien minister van Bestuurszaken Bourgeois het provinciale niveau – zeker op het vlak van welzijn – wil uitschakelen.

Minister, de CAW's reageerden nogal onthutst op het voorstel om CAW's te organiseren op het provinciale niveau en ze zien daar voor de concrete werking geen voordeel in. Werd bij het uitwerken van deze visie overleg gepleegd met de CAW's? Is er een draagvlak voor CAW's op het provinciale niveau? U kiest resoluut voor schaalvergroting via fusies. Werden ook andere methodieken onderzocht om te komen tot een gelijkaardig resultaat zoals het aangaan van samenwerkingsverbanden? Dat bestaat toch al in deze sector vandaag. In deze zaak is het immers belangrijk dat enerzijds CAW's werken in de nabijheid van hun doelgroepen en dat ze anderzijds voldoende expertise in huis hebben om hun opdrachten te kunnen waarmaken.

Minister, welzijnsorganisaties kreunen onder het stijgend aantal overlegmomenten waaraan ze moeten deelnemen. Vreest u niet dat door structuren op provinciaal niveau te organiseren met regio's die sterk verschillende problematieken en dus ook een uiteenlopend aanbod vanuit andere sectoren kennen, het aantal overlegmomenten niet nog meer zal stijgen, waardoor nog meer tijd verloren gaat aan vergaderen en nog minder tijd overblijft om effectief hulp- en dienstverlening aan te bieden? Blijkbaar groeit de idee weer om een externe architect in te huren om dit proces te begeleiden. Waarom kan de administratie deze opdracht niet zelf uitvoeren?

Blijkbaar wordt aan het provinciebestuur een faciliterende rol toegedicht. Die denkpiste staat in schril contrast met de plannen van minister Bourgeois om het provinciale niveau te schrappen. Hoe rijmt u uw denkpiste met die van minister Bourgeois? Heeft de regering daarover overlegd?

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik snap deze hervorming niet. Ze is niet in het belang van de klant of de goede dienstverlening. Ze is gemaakt om het plaatje van de programmatie te laten kloppen. Ik citeer een argument van uw kabinet: “De verdeling in werkingsgebieden conform de provinciegrenzen geeft de meeste garanties om te komen tot een gelijkmatige spreiding van het hulpaanbod in Vlaanderen, een spreidingscoëfficiënt tussen 1,26 en 1,77 per 10.000 inwoners. De andere simulaties geven een groot verschil tussen spreidingscoëfficiënten per werkgebied.”

Als dat de manier is waarop we onze welzijnszorg in Vlaanderen in de toekomst gaan organiseren, dan zijn we absoluut fout bezig. Heel deze hervorming getuigt van de typische

keizer-kostermentaliteit van de Vlaamse Regering die alles wil reglementeren, alles vanuit het centrale niveau wil bekijken. De overheid moet meer aansturing geven met betrekking tot de opdrachten van de CAW's en de verwachtingen ten aanzien van de CAW's duidelijker maken, uniform omschrijven, controleren, protocolleren. Minister, deze weg moeten we absoluut niet opgaan.

Dit is de zoveelste hervorming die gebeurt boven de hoofden van de gemeenten. CAW's zijn actief op de eerste lijn, ze hebben een verschillende dynamiek en manier van werken ontwikkeld naargelang van de regio waarin ze opereren, dikwijls complementair aan wat de gemeenten en de OCMW's doen. Op het lokale niveau zijn er goede afspraken. In Antwerpen gaan die over de opvang van thuislozen, in de regio van Aalst is dat in het kader van het sociaal huis, en nog ergens anders in het kader van de schuldbemiddeling. Dat gaan we allemaal van tafel vegen, en zonder consultatie van de VVSG en van de lokale besturen gaat de Vlaamse Regering zeggen hoe het allemaal moet. De dubbelspraak van meer verantwoordelijkheid geven aan lokale besturen, maar steeds meer betuttelen, is een heel kwalijke zaak aan het worden waaraan Vlaanderen lijdt.

We zijn stilaan toe aan een nieuwe vereniging, de VVVW, de vereniging voor veranderingsmanagers in de welzijnssector. Ik zie de meerwaarde niet van een nieuwe architect die hier opduikt, zeker niet in het kader van de integrale jeugdhulpverlening, waar in het kader van een toegangspoort, het algemeen welzijnswerk, en zeker de jongerenafdelingen, een zeer belangrijke rol zullen hebben, en niet gediend zullen zijn met nog meer protocolleren en in regeltjes gieten.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Minister, alles wordt hier beschouwd als een vaststaand feit, net of er al grondige beslissingen zijn genomen over de al dan niet schaalvergroting van de CAW's. Bij mijn weten is dat nog niet zo. Hoe staat het daarmee? Welke discussies zijn er al gevoerd? Welke pistes zijn er al bekeken? Dit debat moet heel grondig worden gevoerd. CAW's werken goed samen met OCMW's en met de steden. Op sommige plaatsen gaat dat minder goed. Ik ken ook gemeenten die niet eens weten of er een CAW bestaat in hun regio. In sommige gemeenten zijn er twee of drie CAW's verantwoordelijk. Over de afstemming en samenwerking met de lokale besturen moet zeker een grondig debat worden gevoerd.

Over de schaalvergroting kan er altijd worden gediscussieerd. Belangrijk daarbij is dat we kijken naar welzijnswerk, naar het individu. We moeten een werking uitbouwen die zo dicht mogelijk bij de mensen staat. Ik heb er veel vragen bij of de schaalvergroting wel een oplossing biedt. We moeten kijken naar de subsidiariteit. Waar en op welk niveau wordt welk werk het beste geleverd? Dat is de grond van de discussie. Of dat nu op stedelijk, gemeentelijk of provinciaal niveau is, is een open discussie, maar we moeten ze voeren.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijn fractie is voorstander van de afschaffing van het provinciale niveau. Ik wil ook wijzen op de plannen van minister Bourgeois, waar wel volop besprekingen gaande zijn. Zeker wat Welzijn betreft, ziet hij weinig heil in het provinciale niveau. Hij wil alles toespitsen op het lokale niveau.

Ook wij betreuren de plannen dat er weinig of geen inbreng is door de lokale besturen. Het zijn inderdaad nog maar plannen, mevrouw Jans, het is nog niet definitief gerealiseerd, maar daarom is het juist belangrijk dat we in deze commissie onze bezorgdheid uiten. Het is nochtans een vaststaand feit dat de lokale besturen het dichtst bij de mensen staan en het best weten welke noden ze moeten aanpakken. Dat kan niet alleen naargelang de provincie, maar ook van gemeente tot gemeente en zeker van stad tot stad verschillen. Persoonlijk geloof ik helemaal niet in schaalvergroting en het verwijzen van een en ander naar de provincie. Dat lijkt me niet de gepaste schaal die voldoende waarborgen kan bieden dat alles kwaliteitsvol kan gebeuren.

De twee voorgaande sprekers hebben ook al verwezen naar de talrijke hoorzittingen in de commissie Jeugdzorg. Daar is al vele malen gewezen op het belang van de nabijheid van hulpverlening. Ik wil dat hier nogmaals benadrukken, in het belang van alle burgers in het algemeen, maar vooral van de zwakkere burgers, die het al heel moeilijk hebben om op lokaal of zelfs wijkniveau hun weg te vinden, laat staan dat ze die op provinciaal niveau zouden vinden.

De voorzitter: De heer Crombez heeft het woord.

De heer John Crombez: Ik wil even voort ingaan op die logica en het debat over de interne staatshervorming. Ik weet dat een aantal partijen of individuen de provincies willen afschaffen. Bij mijn weten ligt dat nu niet op tafel. Men dicht minister Bourgeois intenties toe die niet op tafel liggen. *(Opmerkingen van mevrouw Marijke Dillen)*

Het groenboek heeft het nergens over de afschaffing van de provincies, mochten daar misverstanden over bestaan. Misschien moet dat nogmaals naar hier worden gebracht.

Minister, er is heel veel te zeggen voor een schaalvergroting van de CAW's. Dat is de discussie van de beleidsbrief. De vraag die rijst en die zich ook uit in de opmerkingen van voorgaande sprekers, is voor mij tweeledig. De eerste vraag luidt: hoe kunnen we de organisatie en het aansturen van die organisaties efficiënter maken? Wat dat betreft, zijn er heel veel goede redenen om aan schaalvergroting te doen. De tweede vraag is die naar de effectiviteit van de aanwezigheid en de zorg zelf. Ik denk dat er meerdere modellen mogelijk zijn om die doelstellingen te halen. Ik hoor dat de provincie nu als mogelijk niveau naar voren wordt geschoven. Dat was niet zo toen we de discussie hebben gevoerd over de beleidsbrief, voor zover ik me herinner. Ik veronderstel echter dat men bij al die mogelijkheden die twee doelstellingen voor ogen heeft.

Ik begrijp dat de CAW's zelf daar oren naar hebben als het gaat over het verbeteren van hun werking. Ik heb eigenlijk maar één boodschap, aangezien we hier discussiëren terwijl de discussie met de betrokken actoren waarschijnlijk volop gaande is. Ik wil vragen dat daadwerkelijk rekening zou worden gehouden met de opmerkingen uit de CAW's zelf, en met de zeer verschillende soorten werking, samenstelling en aanwezigheid van die CAW's zelf. Ik heb altijd wat moeite met de stelling dat er vanuit een zeer goede doelstelling heel gemakkelijk één optimale oplossing is, zowel qua schaalgrootte als qua gebiedskeuze. Hun opmerkingen over de vraag wat voor hen het belangrijkste is om hun werking zo goed mogelijk te doen, lijken me bijzonder belangrijk.

Een aandachtspunt van de sector dat inderdaad herhaaldelijk aan de oppervlakte komt nu we veel hoorzittingen hebben in de andere commissie, is de tijdsbesteding in de sector. Minister, dat hebt u hier zelf al vaak aangehaald. Er moet tijd beschikbaar zijn voor intern overleg. Als er aan schaalvergroting wordt gewerkt, lijkt het me nuttig dat een van de criteria of werkinstrumenten zou zijn dat die schaalvergroting ook de beschikbare tijd voor overlegstructuren kan doen afnemen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Voorzitter, ik heb de vraag om uitleg van mevrouw Van der Borght met belangstelling gelezen en beluisterd. Minister, ik kijk ook uit naar uw antwoord. Ik wil me aansluiten bij de vraag van mevrouw Jans: hoe ver staan we met heel dit proces? Wat zijn mogelijkheden en wat zijn beslissingen?

Wat zijn voor u de doelstellingen van deze schaalvergroting? We hebben het hier immers over provinciale en andere vormen van organisatie, maar het lijkt me heel belangrijk ook duidelijk te maken waarom we een bepaalde sector onderwerpen aan een schaalvergroting. Voor ons impliceert een schaalvergroting niet per definitie een verhoging van de drempel voor hulp- en dienstverlening. Het is inderdaad zo dat er in de commissie Jeugdzorg sterk wordt gehamerd op de nabijheid van de hulpverlening, maar die nabijheid is nog iets heel

anders dan de organisatie van die hulpverlening en zorg. Wij staan dus open voor een reorganisatie van de CAW-sector, maar ik zou expliciet van u willen horen waarom die sector aan schaalvergroting kan doen, wat de meerwaarde kan zijn voor de sector en de mensen die er gebruik van maken.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, geachte leden, op 4 december 2009 heb ik een overleg gehad met de directies van de CAW's. Tijdens dat overleg heb ik die directies uitgenodigd om na te denken over schaalvergroting en inclusief werken, met het oog op het vergroten van de efficiëntie en de effectiviteit van de hulpverlening van de CAW's. Dan kom ik tot de vraag van mevrouw Jans over de doelstellingen. Bij diverse sectoren zijn er steeds meer verwachtingen over die competenties van het algemeen welzijnswerk, en de vraag was hoe we dat allemaal kunnen waarmaken binnen onze CAW's.

De CAW-directies hebben dit voort intern besproken en hebben me laten weten bereid te zijn mee te denken over een herstructurering van de sector, op voorwaarde dat er een winwinsituatie is, zowel organisatorisch als op hulp- en dienstverlenend vlak. Ze hebben ook uitdrukkelijk gevraagd dat bij een schaalvergroting zorg zou worden gedragen voor de lokale verankering van de organisaties. Ik heb al wat gesprekken gevoerd met mensen uit die sector en, eerlijk gezegd, vrijwel iedereen uit de sector zegt me ervan overtuigd te zijn dat er efficiënter kan worden gewerkt. Als ik sommigen hier hoor, dan vraag ik me af in welke wereld we hier aan het besturen zijn.

In 2009 hebben we dat gesprek dus opgestart. De directies hebben me laten weten die herstructurering positief te willen benaderen, als rekening wordt gehouden met een aantal zorgen en randvoorwaarden. Daarna is er een werkgroep samengesteld met experts uit de sector en vertegenwoordigers van het kabinet en van de administratie. Zo hebben twee CAW-directeurs, een persoon van de CAW Federatie en een persoon van het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk deelgenomen aan de werkgroep. De werkgroep heeft een aantal criteria uitgewerkt, net als simulaties voor de herstructurering van de sector. Naast een simulatie op provinciaal niveau zijn er ook andere simulaties uitgewerkt. Voor alle duidelijkheid, er is uiteraard nog geen enkel definitief voorstel aan de sector bezorgd. Het klopt echter dat tijdens de jongste vergadering met de werkgroep blijkbaar de mogelijkheid is afgetoetst om te evolueren naar CAW's op provinciaal niveau. Vervolgens hebben sommige mensen u gecontacteerd.

Het kabinet en de administratie werken op dit ogenblik aan een concepttekst, op basis van alle reacties die zijn binnengekomen. Op basis van die tekst zal ik het gesprek aangaan met de sector. In het gesprek dat we met de CAW's zullen voeren, zullen we het met hen ook hebben over de methodiek die eventueel tot een schaalvergroting van de werkingen moet leiden. In sommige gevallen zou dat over een fusie kunnen gaan. In een aantal gevallen is dat zeker zo. Onze CAW's verschillen immers enorm qua schaal. Dat is echter uiteraard niet de enige samenwerkingsvorm die aan de orde zal zijn.

De benadering van sommigen onderschrijf ik helemaal, maar sommige benaderingen begrijp ik helemaal niet. We moeten er net voor zorgen dat de overlegmomenten zo efficiënt mogelijk zijn en de capaciteit zo veel mogelijk aan hulpverlening wordt besteed. Net daarom moeten we ageren. Uiteraard is overleg erg noodzakelijk daarvoor. Ik hoop dat dit overleg resulteert in actie en resultaten. Er zijn in het verleden nog een aantal oefeningen geweest. Ik denk aan de centra voor geestelijke gezondheidszorg, waar het tot resultaat heeft geleid.

De organisatie van de schaalvergroting zal in de eerste fase heel wat overleg vragen. In een tweede fase, na de concrete realisatie, moet dit leiden tot minder overleg en een efficiëntere organisatie van het aanbod.

Ook de vraag naar de architect verbaast me. Ik zal nog met de sector bespreken hoe ze de hervormingen, als ze doorgaan, zullen implementeren. Het is evident dat de administratie in

dit hele proces een cruciale rol speelt. Op andere momenten hoor ik dat de administratie zich niet moet moeien, maar ik denk dat het hier wel aangewezen is.

Op dit ogenblik bezit het provinciebestuur een opdracht in de stimulering van de samenwerking en het overleg tussen welzijns- en gezondheidsorganisaties. Ook in het groenboek wordt het overleg, de planning, de coördinatie en de afstemming als opdracht voor de provincie behouden. In deze tijd hebben de provincies hier zeker een opdracht. Ik ga me informeren in welke mate ze, als we overgaan tot een aantal hervormingen, die processen mee kunnen ondersteunen. Het is uiteraard ook de bedoeling om met de VVSG te overleggen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Voorzitter, minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil aan mevrouw Jans zeggen dat het nuttig is om kort op de bal te spelen en snel met onze vragen naar hier komen. Als het definitief vastligt, is het zeer moeilijk om iets te veranderen. Ik hoop dat de minister onze overwegingen wil meenemen bij het definitief vastleggen van een concept.

Minister, u zegt dat u op 4 december 2009 overleg hebt gehad met directies en hun gevraagd hebt om na te denken over een schaalvergroting. Dat is juist, en wij weten dat dat het idee was, maar in het verleden is nooit de piste van een provinciale structuur gevolgd. Er is hier altijd gesproken over het niveau van zorgregio's. Het was voor ons dus even schrikken. Ik hoop dat dat spoor nu definitief verlaten wordt.

U zegt dat u schrikt van een aantal vragen. U zegt dat u in de sector ook een duidelijke roep naar een efficiënter beleid hoort. U zegt dat het ook efficiënter kan. Wij zijn daar uiteraard ook van overtuigd. Het kan efficiënter door minder bureaucratie, minder vergaderen, minder palaveren, minder papieren.

U zegt dat het kabinet aan een concepttekst werkt. Mag ik ervan uitgaan dat het een tweede versie is? Er is een eerste conceptvoorstel geweest op 27 januari dat tot heel wat vragen en ongerustheid heeft geleid.

Wat ik niet in uw antwoord heb gehoord, is wat er gaat gebeuren met de bestaande blinde vlekken. Hoe gaat u dat oplossen? Het is niet onbelangrijk dat u daar enige duidelijkheid over geeft.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, efficiëntiewinst is een containerbegrip. Als u aan iemand vraagt of iets efficiënter kan, dan zal iedereen zeggen dat dat kan. De vraag is wat men onder efficiëntie verstaat. Betekent het dat je meer klanten per uur ziet? Betekent het dat er minder administratie moet worden verricht? Betekent het dat er meer of minder overleg komt? Betekent het dat er meer resultaat moet zijn van de hulpverlening die je organiseert? Je kunt efficiëntie op heel veel manieren invullen.

Er is al een paar keer naar de commissie ad hoc verwezen, waar heel vaak naar de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) wordt verwezen. De CLB's hebben de oefening van efficiëntiewinsten achter de rug. De CLB-werknemers werken perfect op een efficiënte manier: ze hebben bijvoorbeeld welgeteld één uur en één sessie voor een vraagverduidelijking van een ouder of van een leerling. Dat is heel efficiënt en dat kan je ook heel goed meten. De administratie kan meten of de efficiëntie gehaald wordt. De vraag is of de hulpverlening wel zo efficiënt is. Efficiëntie in de welzijnssector is nu net iets anders dan in een andere sector. Bij een complex geval is er misschien een halve dag nodig voor vraagverduidelijking en is het nodig om niet alleen de leerling te spreken, maar ook de ouders, de schooldirecteur en anderen om een goed inzicht te hebben en om de juiste hulpverlening te kunnen voorstellen.

Minister, als efficiëntiewinst in de richting gaat van wat er in de CLB's gebeurd is – en daar vrees ik voor als ik de nota's van uw administratie lees, die er weer eenheidsworst van willen

maken en die zo goed is in het maken van lijstjes die je kunt afturven –, dan zeg ik dat we absoluut de verkeerde richting uitgaan.

Minister, ik denk dat op welzijnsvlak de provincie geen nuttig niveau is, behalve dan misschien in Limburg. In mijn eigen provincie is er een wereld van verschil tussen de stad Antwerpen, Turnhout en Mechelen. Er zijn andere noden aan eerstelijnszorg. Wij hebben zorg op maat en hulpverlening op maat nodig en geen eenheidsworst. Of de provincies blijven bestaan of niet, zal me worst wezen. Ik weet wel dat op welzijnsniveau de provincie geen goede maat is.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Voorzitter, minister, u zei dat de provincies op dit ogenblik hun rol voor ondersteuning en coördinatie spelen. U zegt dat u er dus mee verder gaat. Mijn vraag is wanneer u wilt landen met de schaalvergroting. Ik denk dat het belangrijk is dat het gekoppeld wordt aan het proces van de interne staatshervorming, waarbij er ook vanuit uw beleidsdomein een belangrijke insteek is. Het mag zeker niet naast elkaar lopen. We moeten niet werken aan een schaalvergroting van CAW's op provinciaal niveau, los van de verdere visie die in het kader van de interne staatshervorming wordt ontwikkeld.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Voorzitter, minister, het is goed dat in de verschillende werkgroepen en op verschillende consultatiemomenten verschillende pistes worden afgetoetst.

Wij kunnen de uitgangspunten voor de schaalvergroting ten volle onderschrijven. We moeten er ons ook bewust van zijn dat er bij elke reorganisatie of schaalvergroting heel wat weerstanden zijn, ook in deze sector. In 1997, onder het bewind van Luc Martens, werd er een hele fusieoperatie doorgevoerd en was er veel protest. (*Opmerkingen van mevrouw Mieke Vogels*)

Het was onder het bewind van Mieke Vogels. De jongerenadviescentra (JAC's) werden geïncorporeerd in de werking van de CAW's. Er was toen veel weerstand, maar vandaag stelt niemand dat nog in vraag.

We moeten ook vertrouwen hebben in de sector zelf, evenals in uw administratie en in de mensen die de sector van binnenuit kennen. We moeten alle kansen geven aan die actoren om met een voorstel te komen dat kan worden voorgelegd aan de brede sector.

De voorzitter: De heer Crombez heeft het woord.

De heer John Crombez: Voorzitter, minister, ik heb twee kleine opmerkingen.

Zoals u zelf zei, zit het belangrijkste in de methodiek. In sommige gevallen zal het een fusie zijn, in andere gevallen zal het iets anders zijn. De doelstelling die voorop staat, is effectiviteit en efficiëntie. Je zult in de sector weinig weerstand tegenkomen als het op die manier benaderd wordt.

Als ik het over overleg heb, dan is het niet over overleg dat nodig is om de transitie te doen, maar eerder over overleg in de dagelijkse werking van de sector. Daarom zei ik dat juist die operatie nuttig kan zijn om dat overleg te beperken tot wat nodig is.

Ik heb nog een algemene opmerking in het verlengde van de laatste opmerking van mevrouw Vera Jans, namelijk het vertrouwen in de sector zelf. Het sluit ook aan bij wat mevrouw Vogels zei. Het komt erop neer dat er in de discussies een moeilijkheid zit. Enerzijds is er het in kaart brengen van wat de werking is. Voor een groot stuk bepaalt dat de manier waarop we naar efficiëntie van de sectoren in welzijn kijken. We kunnen maar kijken naar effectiviteit en efficiëntie als we proberen te meten. Anderzijds vecht dat voortdurend met de vraag van de sector, en zeker van het personeel op het veld, om het vertrouwen en de vrijheid te krijgen om te zorgen dat ze het kunnen organiseren op een manier waarvan ze zelf overtuigd zijn dat het het beste werkt. Die twee dingen wringen nu eenmaal.

We kunnen alleen maar vragen om er aandacht voor te hebben dat nieuwe structuren er niet toe leiden dat bestaande efficiënte werking in sommige gevallen een stap achteruit moet zetten. Dat is moeilijk, want je vertrekt van een zeer divers veld. Het is niet zo dat we nu een landschap hebben met een aantal blokjes die CAW's zijn, die kunnen bekeken worden als gelijkaardige blokjes waarmee we iets doen. Het is een moeilijke oefening. De doelstellingen zijn zeer duidelijk en correct, maar de oefening is er daarom niet makkelijker op. Zorgen voor voldoende vrijheid en verantwoordelijkheid binnen de sector bij de actoren, komt in alle segmenten van de welzijnssector regelmatig naar boven als een van de zaken die kunnen verbeteren.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, we zitten in de fase van de consultatie, we zitten niet in de fase waarbij we een concept op de tafel leggen waarvan we de pro's en contra's hebben afgewogen, en waarvan we vinden dat we ervoor kunnen gaan. En nog, als dat concept er zal zijn, zal het voorwerp zijn van een consultatie. Ik verwacht enig begrip voor het moment waarin we ons bevinden. Voor een aantal mensen is het gemakkelijk: zodra er iets op tafel komt, kruipen ze onmiddellijk in hun pen en beginnen het rond te mailen. Ik begrijp dat, als er een provinciale oefening wordt gemaakt, men zegt dat men het geen goede oefening vindt. Maar als we dat met de sector met een open vizier willen bekijken en bespreken, dan zal dat een kans krijgen.

Ik vind dat we moeten kiezen. We kunnen perfect voortkabbelen in de huidige historisch gegroeide situatie. Er zijn CAW's met 15 tot 17 personeelsleden en er zijn er met 150 tot 180 personeelsleden. We zullen dan niet in staat zijn om ons te richten tot alle CAW's om een aantal opdrachten te geven of verwachtingen te formuleren. Het zal niet mogelijk zijn om te zeggen dat de sector een algemene competentie heeft op een aantal terreinen, het zal overal anders zijn. Uiteraard zullen CAW's zich inbedden in lokale situaties, afspraken maken en kijken hoe ze projecten kunnen realiseren met partners op het terrein, iets wat ze nu ook doen. We gaan dat toch niet tegenhouden! Het zou wel heel dom zijn om dat soort dynamiek af te blokken. Het is echter evengoed waar dat op een aantal terreinen van het welzijnswerk men in staat moet zijn om een aantal standaarden, inzichten en competenties te verwerven. We hebben een steunpunt dat bemand is met veertien personeelsleden. Die hebben onder meer als opdracht om methodieken te ontwikkelen en ervoor te zorgen dat daaromtrent vorming wordt gegeven. Er zijn genoeg signalen, van het Rekenhof en anderen, die zeggen dat men moet proberen een transparantie te creëren.

Nogmaals, mocht ik horen op het terrein dat iedereen vindt dat dit de beste vorm is om het algemeen welzijnswerk te organiseren, dan laten we dat zo zijn. Ik zeg alleen dat al wie vecht voor de sector, ook degenen zijn die zeggen dat we een aantal zaken op elkaar moeten afstemmen. Als we dat willen doen in overleg, dan hoop ik dat het parlement en de commissie daar ruimte voor geven.

Zal dat leiden tot een constructie waar iedereen het mee eens zal zijn? Uiteraard niet. Als we wachten om een hervorming door te voeren tot er met iedereen een consensus is, zullen we zeer weinig hervormen. Als men dan vindt dat er niets moet gebeuren, voor mij niet gelaten. Ik zeg alleen maar dat als je het algemeen welzijnswerk ernstig neemt, je weet dat je op bepaalde momenten eens een oefening moet doen, zeer breed geconcentreerd, om te zien hoe je de nieuwe uitdagingen kunt realiseren. Als we een beleidsnota maken over geestelijke gezondheidszorg, doen we een beroep op de CAW's. Ook inzake intersectorale toegangspoort, jeugdhulp en integrale jeugdhulp doen we een beroep op CAW's. Als we het over slachtoffers hebben, forensisch welzijnswerk, onthaalpunten seksueel misbruik, ook.

Sorry, de sector is zodanig verscheiden dat we moeten bekijken hoe we dat kunnen organiseren op een manier waarbij alle diensten die we willen aanbieden, met de autonomie die nodig is om dat te kunnen vertalen en lokaal verankeren, over heel het Vlaamse grondgebied kunnen worden uitgerold. Dat is de oefening die we maken.

Als blijkt dat elke nota en elk manoeuvre een probleem moet zijn, dan moeten we met de sector misschien afspreken dat we dat niet zien zitten. Ik vind dat we die oefening moeten doen, precies vanwege het belang dat we hechten aan het algemeen welzijnswerk. Er is steeds de oefening om te zien dat je bij schaalvoordelen en efficiëntiewinsten, ook respect kunt opbrengen voor kleinschaligheid in de dienstverlening. Dat is het dilemma in heel de organisatie van de zorg, welke sector ook. Dat zal hier niet anders zijn.

Zodra er een conceptnota is, zult u die vrij snel kunnen bekijken. U kunt dan zien of wat uit heel de concertatie als concept naar voren wordt geschoven en waarover het debat dan zal worden gevoerd met de sector, een evolutie is die het parlement kan ondersteunen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Patricia De Waele tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het taalgebruik in ziekenhuizen - 1230 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Voorzitter, deze vraag heeft enige voorgeschiedenis. Zoals u weet, is dit probleem al meerdere keren in deze commissie ter sprake gekomen. Ook met minister Smet is het al besproken. Ik heb de indruk dat veel collega's vinden dat het de moeite is om een standpunt in te nemen over het taalgebruik in onze ziekenhuizen.

De aanleiding van mijn vraag was een artikel in een krant over de situatie in een Brussels ziekenhuis, waarbij een stagiair-arts een foute diagnose stelde bij een baby. Het kind had enkele dagen koorts en de moeder is ten einde raad naar het kinderziekenhuis gegaan. De behandelende arts sprak Nederlands noch Frans. De moeder is dan naar een ander ziekenhuis moeten gaan en werd daar verder geholpen.

De woordvoerder van het ziekenhuis stelt dat zich op de wachtdiensten taalproblemen kunnen voordoen omdat die vaak worden bemand door buitenlandse artsen die zich hier komen specialiseren. De moeder van het kind heeft ondertussen een klacht ingediend bij het ziekenhuis, en er is een wederwoord gekomen, maar het kwaad was natuurlijk al geschied.

De minister zei bij de besprekingen over zijn beleidsnota dat hij zou aandringen op dit meldpunt voor taalproblemen. Dat is ook reeds aan bod geweest op de interministeriële conferentie en het zou er opnieuw aan bod komen. Vlaanderen kan dat niet alleen doen, want het moet ook gelden voor de bicommunautaire instellingen.

Het probleem gaat hier echter verder dan de normale problematiek van de Brusselse ziekenhuizen waar men moeilijk in het Nederlands kan worden geholpen. Hier gaat het over een dokter die geen van beide landstalen machtig is, terwijl zorg en taalkennis nauw verbonden zijn met het opbouwen van een goede relatie tussen de patiënt en de zorgverlener om een juiste diagnose te kunnen stellen in het belang van de patiënt. Ook in Vlaanderen zijn er in de zorgberoepen steeds meer mensen van buitenlandse afkomst actief.

Minister, stelt het probleem van verplegend en verzorgend personeel van buitenlandse origine die het Nederlands onkundig zijn, zich ook in Vlaanderen? Hebt u reeds acties ondernomen of richtlijnen gegeven aan ziekenhuizen om dergelijke situaties te vermijden? Hoe zorgt u ervoor dat het gebruik van het Nederlands in de Vlaamse ziekenhuizen wordt gegarandeerd? Welke acties kunnen gedupeerde patiënten ondernemen om hun gerechtvaardigde eis inzake Nederlands taalgebruik in de gezondheidszorg afdwingbaar te maken? Hoever staat u met de bespreking van het meldpunt voor taalproblemen?

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Voorzitter, minister, ik zou kunnen zeggen: voilà, de Franstaligen hebben nu een koekje van eigen deeg, maar dat zou een beetje cynisch zijn, en dat wil ik niet.

De problemen worden nu nog erger. Nu worden patiënten in bepaalde ziekenhuizen niet alleen niet in het Nederlands ontvangen, nu wordt op sommige plaatsen zelfs geen van beide landstalen meer gesproken. Dat zal er waarschijnlijk niet op verbeteren, gezien de evolutie.

Het ziekenhuis waarvan sprake is niet bicommunautair en dus niet aan de taalwetgeving onderhevig. Maar de spoeddiensten, ook van privéziekenhuizen, zijn dat wel. Erasmus moet niet tweetalig zijn, maar de spoeddienst en de mug van Erasmus wel.

In elk geval, minister, is nog eens op een schrijnende manier duidelijk geworden hoe het met de toepassing van de taalwetgeving gesteld is: we staan ongeveer nergens. Vlaams regeerakkoord na Vlaams regeerakkoord na Vlaams regeerakkoord na Vlaams regeerakkoord verkondigt dat daar iets aan gedaan moet worden. Waar het verplicht is in de bicommunautaire instellingen, moet het afdwingbaar worden. Ook deze regering heeft in haar regeerakkoord gezet dat ze gesprekken met de Brusselse regering zou aangaan om enige vooruitgang te kunnen boeken. Hoe staat het daarmee?

Het enige echt tweetalige ziekenhuis in Brussel is het Universitair Ziekenhuis van Jette, dat niet eens tweetalig moet zijn. Dat bewijst dat het wel degelijk kan als men wil, ook al is het niet eens wettelijk verplicht.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Ik sluit me aan bij de vragen. Ik wil graag inpikken op de vraag over het meldpunt. De Vlaamse Regering heeft enkele maanden geleden beslist tot de oprichting ervan. Ik heb daar niets meer over vernomen. Is het al opgericht? Hoe wordt het georganiseerd? Hoe wordt het gecommuniceerd?

Het probleem is ruimer dan Brussel en de Rand. Senator Louis Ide heeft toevallig gisteren nog cijfers gepubliceerd over Roemeense artsen die in de ziekenhuizen aanwezig zijn en inderdaad geen van beide landstalen spreken. Een op acht van de geneesheren in onze ziekenhuizen is Roemeen, bij de specialisten loopt dat zelfs op tot een op drie. Dat speelt dus een grote rol. De Vlaamse Regering moet ter zake stappen ondernemen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, tot op vandaag ontvingen we geen klachten over het Nederlandsonkundig zijn van verplegend en verzorgend personeel van buitenlandse origine in Vlaanderen. Uiteraard is dat geen garantie dat er geen problemen zijn. We horen immers dat steeds meer ziekenhuizen overgegaan zijn tot het rekruteren van buitenlandse verpleegkundigen om tekorten op te vangen of de intentie hiertoe hebben.

In de praktijk zijn al enkele instellingen in Antwerpen, Brussel en Limburg overgegaan tot het aantrekken van buitenlandse beroepskrachten. Het betreft Roemeense en Filippijnse verpleegkundigen die ter plaatse werden gescreend en voorbereid op hun komst naar België. De ziekenhuizen stellen dat, naast competentie en vaardigheden, ook het beheersen van de Nederlandse taal een aandachtspunt in de selectie is.

Vlaanderen stelt dat het aantrekken van buitenlandse zorgverstrekkers op korte termijn geen prioriteit is. We zijn van oordeel dat er opportuniteiten zijn in onze eigen arbeidsreserve, die we absoluut eerst willen benutten. Binnen het werkgelegenheidsplan heeft de Vlaamse Regering initiatieven genomen en worden acties ontwikkeld die werkzoekenden in Vlaanderen aanzetten om de stap te zetten naar een zorgberoep. Concrete maatregelen zijn uitgeschreven in mijn actieplan ter bevordering van de werkgelegenheid in de zorgsector.

In onze communicatie met de ziekenhuizen stellen we stevast dat buitenlandse zorgverleners maar ten volle kunnen functioneren als ze ook daadwerkelijk de Nederlandse taal spreken.

Zeker in de gezondheids- en de woonzorg, waar het persoonlijk contact met de patiënt cruciaal is, is het begrijpen van de mensen en het zelf kunnen communiceren een conditio sine qua non.

Ik herhaal dat er tot op vandaag nog geen taalproblemen in de Vlaamse ziekenhuizen werden gemeld. Het spreekt voor zich dat, als dit zou gebeuren, ik de casus zal laten onderzoeken en remediëring zal vragen. Ik zal dit punt op de agenda plaatsen van het volgende structureel overleg met de ziekenhuizen.

Tot op heden zijn de mogelijkheden voor de gedupeerde patiënten zeer divers. Ze kunnen terecht bij de ombudsdienst van het betrokken ziekenhuis, de diensten van de Vlaamse overheid contacteren, juridische procedures starten enzovoort. Veel is echter afhankelijk van de assertiviteit en de communicatieve vaardigheden van de betrokkene. Daarom dringt Vlaanderen al lang aan op de oprichting van een meldpunt voor de situatie in Brussel. We wilden dit het liefst doen in samenwerking met de andere overheden, maar dit werd steeds uitgesteld. Ik heb beslist niet langer te wachten en zelf initiatief te nemen. Door de oprichting van een Vlaams meldpunt Taalklachten willen we gedupeerde patiënten één kanaal bieden waarlangs de klachten geformuleerd kunnen worden en waar ondersteuning in hun concreet dossier kan worden verkregen. Daarom hebben we het Steunpunt Taalwetwijzer zeer actief betrokken in dit meldpunt. Dit steunpunt beschikt immers over de expertise, zowel praktisch als juridisch, om deze ondersteunende rol op een kwalitatieve wijze te vervullen.

De oprichting van een Vlaams meldpunt voor taalklachten in de zorgverlening heb ik eind vorig jaar aangekondigd in de Vlaamse Regering. De voorbije weken werd de start voorbereid. Er gebeurde afstemming en taakverdeling tussen het steunpunt Taalwetwijzer, de Vlaamse infolijn en het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Er werd een webformulier ontwikkeld voor de melding van taalklachten en de communicatie naar het publiek werd voorbereid. Concreet zal het Vlaams meldpunt voor taalklachten in de zorgverlening medio maart operationeel zijn.

Het probleem met de Roemeense artsen heeft te maken met de contingentering van de artsen. De Vlaamse Regering heeft vorige week afgesproken dat minister Smet en ikzelf een en ander zullen voorbereiden om in de ministerraad te bespreken. De regering kan eventueel initiatieven nemen.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Minister, uw antwoord maakt mij niet veel wijzer. Het is bijna 'kopiëren en plakken' uit een antwoord op een vraag die ik u vorig jaar stelde. Er zijn geen klachten bekend. Dat is mogelijk, nochtans is er al veelvuldig melding gemaakt van voorvallen in Vlaamse ziekenhuizen die wel wijzen op niet-correct taalgebruik. U baseert zich op het feit dat er nauwelijks registratiecijfers zijn. Het lijkt me raar dat we na een jaar nog geen afdoende registratiesysteem op poten hebben gezet.

Het meldpunt staat in uw beleidsnota. Het werd eind vorig jaar gelanceerd. Het werd steeds maar uitgesteld en uitgesteld. Daar moet een tandje worden bijgestoken, temeer omdat u in antwoord op mijn vraag van februari 2010 verwees naar de voorbereiding van de interministeriële conferentie in april 2010. Wat is daar afgesproken? Wat is de stand van zaken? Welke zaken gaat u uiteindelijk aanpakken?

Als antwoord op een vraag om uitleg die ik aan minister Smet heb gesteld, vernam ik dat er in juli 2010 een overleg zou plaatsvinden tussen de departementen Onderwijs en Welzijn. Ik wil graag de resultaten daarvan kennen. Als u antwoordt op verschillende vragen om uitleg dat er stappen zullen worden ondernomen, mogen we toch weten welke stappen u precies hebt ondernomen.

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Minister, u hebt inderdaad niet veel nieuws verteld. U zegt dat het meldpunt waarvan sprake in de beleidsnota, op poten wordt gezet. Na vijftien jaar vragen stellen door alle mogelijke partijen, komt er nu zowaar een meldpunt. Daar moeten we het nu mee doen. Nochtans stellen we vast dat in een aantal ziekenhuizen in het algemeen de taalwetgeving wordt overtreden, en dat in ziekenhuizen die daar niet aan onderhevig zijn, maar hun spoeddiensten wel, dat evenzeer gebeurt. Minister, om even cynisch te zijn, wanneer verwacht u de eerste resultaten van dat meldpunt?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw De Waele, de Federale Regering is in lopende zaken. We kunnen daar nu geen nieuwe initiatieven van verwachten. Ik heb geen idee wanneer de eerste resultaten eraan komen. Het is onze intentie om dat in maart operationeel te maken. Dan zullen we zien welke reacties erop komen.

Mevrouw Patricia De Waele: Minister, in april vorig jaar was de regering niet in lopende zaken. In februari is geantwoord dat men rond de tafel ging zitten, want dat is uiteraard noodzakelijk omdat gezondheidszorg op een dubbel niveau wordt behandeld. We kunnen alles voor ons uitschuiven. Nu is het een regering van lopende zaken, volgend jaar zal het misschien iets anders zijn. Ik heb niet de indruk dat de koe bij de horens wordt gevat.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over pesten op het werk in de zorgsector
- 1177 (2010-2011)**

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, collega's, uit de werkbaarheidsmonitor van de Stichting Innovatie & Arbeid, een onderdeel van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) blijkt dat 14,2 procent van de werknemers last heeft van pesterijen op het werk. Het blijkt ook dat het 'gewone' pestgedrag stabiel is gebleven: in 2004 was dat 14,4 procent.

Opmerkelijk is vooral de zeer hoge score van lichamelijk geweld in de zorg- en onderwijssector: liefst 24 procent van het personeel in die beroepsgroep zegt het slachtoffer te zijn geweest van lichamelijk geweld. In 2004 was dat nog 15,7 procent. Bovendien steeg het lichamelijk geweld tegen leraars en verpleegsters van 15,7 tot 24 procent en ongewenst seksueel gedrag maakte een sprong van 3,8 naar 6,9 procent.

Ik wil me hier toespitsen op de zorgsector, want het gaat toch om verontrustende cijfers. Dit valt deels te verklaren door het feit dat het vaak gaat om contactberoepen. Dat zijn werknemers, zoals verpleegkundigen en opvoeders, die in de zorgsector dagelijks in contact komen met patiënten of cliënten. Aangezien beroepen in de zorgsector vaak knelpuntberoepen zijn, is het belangrijk om de oorzaken en gevolgen van pestgedrag aan te pakken en om preventief te werken.

Minister, is er een verklaring voor de stijging van lichamelijk geweld en ongewenst seksueel gedrag in de zorgsector? Het feit dat het om contactberoepen gaat, kan toch niet alles verklaren. Veel banen in de zorgsector zijn immers contactberoepen. Is er aan werkgeverskant in de welzijnssector voldoende aandacht om pestgedrag op het werk te voorkomen en aan te pakken? Werkgevers zouden te vaak te lang wachten om te reageren. De probleemanalyse zou pas gebeuren als zich een incident heeft voorgedaan, terwijl een proactieve aanpak de problemen misschien had kunnen vermijden, aldus Elfi Baillien,

docente aan de Hogeschool-Universiteit Brussel. Hoe kunnen de vakbonden en de comités voor preventie en veiligheid op het werk hierin hun rol spelen?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Het probleem dat hier terecht wordt aangekaart, begint vooral in de zorgsector verontrustende vormen aan te nemen. Mevrouw Stevens heeft gedetailleerde cijfers opgesomd. We mogen die zeker niet verwaarlozen. Uit informatie die ik kreeg van personeel, blijkt inderdaad dat het vaak een probleem is dat werkgevers de andere kant opkijken en niet willen reageren, zeker als het gaat om pestgedrag tussen collega's onderling. Dan zijn werkgevers niet snel geneigd om te reageren. De redenen hiervoor ken ik niet. Minister, op welke wijze zult u hopelijk initiatieven nemen om de werkgevers te motiveren hier meer aandacht aan te besteden?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Stevens, u citeert de cijfers voor de zorg- en onderwijssector. Ik zal eerst de correcte cijfers voor het zorgpersoneel vermelden zoals die voorkomen in de studie 'Werkbaar werk zorgmedewerker' van januari 2010 – dat is een werkbaarheidsprofiel van de zorgmedewerker op basis van de data van de werkbaarheidsmonitor 2007.

Het onderzoek becijfert drie facetten van ongewenst gedrag ten overstaan van werknemers in het algemeen en specifiek ten overstaan van zorgmedewerkers. Ik vestig er de aandacht op dat men bij ongewenst gedrag zoals lichamelijk geweld, ongewenst seksueel contact of pesten, niet enkel mag denken aan collega's of leidinggevenden. Ook cliënten of patiënten maken zich schuldig aan verbaal of fysiek ongewenst gedrag. En inderdaad is het risico op confrontatie met geweld dan ook pas reëel bij contactberoepen.

Wat betreft het eerste facet van ongewenst gedrag, namelijk de confrontatie met geweld, blijkt dat 30 procent van de zorgmedewerkers wordt geconfronteerd met geweld. Aangezien slechts 5,2 procent van de andere werknemers wordt geconfronteerd met lichamelijk geweld, is dit inderdaad een zeer specifieke situatie voor de zorgsector. Uit de studie blijkt verder dat 8 procent van de zorgmedewerkers wordt geconfronteerd met ongewenst seksueel gedrag, tegenover slechts 2 procent van de andere werknemers.

Tot slot is er wat de confrontatie met pestgedrag betreft geen significant verschil tussen zorgmedewerkers en andere werknemers. Ongeveer 5 tot 6 procent werd met pestgedrag geconfronteerd.

Geconfronteerd met het toenemend geweld in de sociale sector werd in 2004 door de sociale partners van de vzw Vlaamse social-profitfondsen (VSPF) in 2004 ICOBA opgericht. ICOBA is een kennis- en expertisecentrum en staat voor Initiatief COmpetentieBevordering Agressiebeheersing. ICOBA stimuleert en ondersteunt organisaties om agressie structureel en integraal aan te pakken. Daarom zijn er de laatste jaren ook diverse initiatieven gestart in de thuiszorg en in de residentiële sector tot het voorkomen van agressie, en vooral tot het verhogen van het welbevinden van personeel en bewoners.

De regelgeving inzake welzijn op het werk en ook het toezicht op de naleving van deze wettelijke bepalingen zijn geen Vlaamse bevoegdheid. Deze aangelegenheden behoren tot de bevoegdheden van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. De federale overheid bepaalt dat werkgevers een risicoanalyse moeten maken en controleert dat. Ook moeten werkgevers in een preventieplan preventiemaatregelen opnemen. De werkgever moet de risicoanalyse en de bijhorende maatregelen voorleggen aan het comité voor preventie en bescherming op het werk en is verplicht het advies van dat comité te vragen. Het comité heeft ter zake dus een belangrijke rol. Werkgevers moeten, krachtens de regelgeving met betrekking tot welzijn op het werk, materiële en organisatorische preventiemaatregelen nemen om geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag te voorkomen, en ze moeten procedures uitschrijven die dwingend moeten worden gevolgd indien dergelijke feiten

worden gemeld. De werkgever moet het personeel informeren over de genomen maatregelen en een vertrouwenspersoon en een preventieadviseur voor psychosociale belasting aanstellen.

Het spreekt ten slotte vanzelf dat de sociale partners in Vlaanderen ook over dit onderwerp kunnen onderhandelen, in het kader van het eventueel inzetten van middelen voor kwaliteitsbevordering.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de duidelijke cijfers. Lichamelijk geweld is toch een opvallend groot probleem in de zorgsector, in vergelijking met andere sectoren. Seksueel ongewenst gedrag is een minder groot probleem, maar hoe klein dat percentage ook is, het blijft natuurlijk ook onaanvaardbaar.

Bovendien moeten we bedenken dat de zorgsector heel veel knelpuntberoepen telt. Ik wil daarom pleiten voor een proactieve aanpak. Ik ben bijzonder blij te vernemen dat de werkgevers sowieso al een risicoanalyse en een risicoplan moeten opstellen en uitvoeren, en dat moeten bespreken met het comité voor preventie en bescherming op het werk. Ik denk echter dat dit niet voldoende is. Er is ook nood aan bewustwording, zowel bij werkgevers als bij werknemers. Zoals mevrouw Dillen al heeft opgemerkt, kijken werkgevers, ondanks alle analyses, ondanks alle gemaakte plannen, ondanks alle procedures, toch nog te veel de andere kant op, in plaats van in te grijpen en preventief ongewenst gedrag, of dat nu lichamelijk geweld of seksueel ongewenst gedrag is, aan te pakken.

Heel de problematiek van pesten op het werk is erg belangrijk. We moeten streven naar een grotere bewustwording. Misschien moeten we een sensibiliseringsactiviteit overwegen en organiseren, ten behoeve van de werkgevers, vakbondsafgevaardigden en personeel. Als we zien dat in andere sectoren vakbondsafgevaardigden zelf betrokken zijn bij pestgedrag, dan heb ik daar toch vragen bij. Kan men dan nog wel rekenen op een dergelijke afgevaardigde? Het is heel belangrijk dat dit problematisch gedrag wordt voorkomen. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid nemen en er zich bewust van zijn dat dergelijk gedrag onaanvaardbaar is. We moeten die cijfers doen dalen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over wachtlijsten in rusthuizen - 1246 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Voorzitter, ik heb voor de duidelijkheid de oude term 'rusthuizen' gebruikt in plaats van 'woonzorgcentra'. Voor veel mensen ligt die term nog het gemakkelijkst in de mond. Hij is ook iets korter.

Minister, van alle wachtlijsten die we kennen, zijn die in de rusthuissector het langst. Een onderzoek uit 2008 beweerde dat er 200.000 bejaarden op diverse wachtlijsten van Vlaamse rusthuizen stonden. We kunnen dat vandaag niet met zekerheid zeggen. Het gaat immers over een optelsom van net zo veel wachtlijsten als er woonzorgcentra zijn, en bovendien is er ook sprake van heel veel dubbele, preventieve inschrijvingen. Daarom is het vandaag uiteindelijk heel moeilijk om de behoefte aan plaatsen in woonzorgcentra in kaart te brengen. Mensen schrijven zich heel vaak op voorhand in om zeker te zijn dat, als de nood reëel wordt, ze toegang hebben tot een woonzorgcentrum. Mensen schrijven zich op meerdere plaatsen in en dergelijke meer.

Mijn verbazing was dan ook niet gering toen ik vorige week of twee weken geleden een artikel las waarin een kabinetsmedewerker verklaarde dat er geen plannen bestaan om in die

richting te werken. Ik ben me bewust van de praktische moeilijkheden die het opstellen van een dergelijke lijst met zich mee zou brengen. Wie moet dat beheren? Hoe gaat men om met keuzevrijheid? Hoe zullen de opties die mensen willen behouden, worden ingeschreven? Wat is de doelgroep? Op zijn minst kan echter worden verwacht dat de overheid toch wel plannen had om het debat daarover te voeren. Ik moest dus lezen dat er blijkbaar geen plannen in die richting bestaan, ook in weerwil van wat experts daarover zeggen.

Het lijkt me niet aan de orde van zo'n lijst een toewijzingsinstrument te maken, maar het lijkt me toch wel nuttig te bekijken hoeveel individuele zorgvragen er op een bepaald moment zijn, zoals dat bijvoorbeeld vandaag gebeurt met de gecumuleerde lijst van de individuele huisvestingsmaatschappijen. Door die lijst hebben we een effectief beeld van de hoeveelheid mensen die zich op een bepaald moment aanbieden voor een sociale woning.

Centrale registratie zou ook nuttig kunnen zijn voor de planning van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA), ook om een zicht te krijgen op regionale verschillen. Vandaag hanteert het VIPA het bestaande aanbod en de demografie, maar ook wat dat betreft, zijn er verschuivingen mogelijk die we misschien niet detecteren. Er zijn evoluties bezig – u werkt daar zelf ook aan mee – waarbij sociale huisvestingsmaatschappijen via aangepast wonen steeds meer die markt betreden. Daardoor zetten mensen hopelijk misschien minder snel de stap naar een rusthuis. Vandaag kunnen we dat echter niet meten, omdat we die vraag niet in kaart brengen.

We zouden een beter zicht kunnen krijgen op het profiel van de aanvrager, net als op zijn motivering om zich in te schrijven. Dit kan er ook toe leiden dat men in de toekomst de collectieve en individuele rusthuisrekening wat beter kan beheren. Ik heb al verwezen naar de evolutie in de thuiszorg en de residentiële ouderenzorg.

Minister, acht u een centrale registratie voor aanvragen voor woonzorgcentra zinvol? Plant u concrete initiatieven ter zake? Bent u bereid om de discussie daarover met de diverse stakeholders en actoren in de sector op te starten?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Voorzitter, ik wil een andere invalshoek belichten. Mijnheer Van Malderen, een wachtlijst is een zaak, maar het is ook heel belangrijk dat we een antwoord kunnen bieden. Minister, we weten wél dat er vandaag een tekort is aan voldoende capaciteit. In eerste instantie moeten we op dat vlak een antwoord kunnen bieden. We beschikken over de demografische cijfers. De uitdaging is er. Dat weten we ook.

Ook het Federaal Planbureau beschikt over heel wat cijfermateriaal. We moeten durven te onderzoeken of we die uitdaging zullen aankunnen. Zullen we over tien à vijftien jaar voldoende plaatsen hebben om die opvang te kunnen verzekeren? Dat is de grote uitdaging.

De andere uitdaging is voldoende personeel hebben om die zorg te kunnen garanderen. We moeten de beide oefeningen maken. Ik heb er op zich geen probleem mee dat er een lijst zou bestaan, op voorwaarde dat die niet mag worden gebruikt tegen de keuzevrijheid van het individu, om toe te wijzen. Mijnheer Van Malderen, ik ben blij dat u dat zelf aangeeft.

Ik pleit er ook sterk voor om demografische en andere cijfers te gebruiken om de uitdaging tijdig aan te gaan. Minister, we weten immers dat er vandaag nog heel wat woonzorgcentra zijn die niet voldoen aan de eisen. Tegen 2010 moesten ze allemaal voldoen aan een aantal kwaliteitseisen, maar dat is niet gebeurd. Die centra hebben uitstel van executie gekregen, maar dat betekent dat sommige mensen op sommige plaatsen in erbarmelijke toestanden in een woonzorgcentrum moeten verblijven. Dat betreurt ik ook.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Voorzitter, ik wil me zeker bij de interessante vraag om uitleg van de heer Van Malderen aansluiten. Deze discussie moet zeker worden gevoerd. Zijn de wachtlijsten wel wat we denken dat ze zijn?

Ik denk in dit verband aan een concreet voorbeeld, het OCMW-rusthuis waarvoor ik zelf verantwoordelijk ben geweest. We hadden een wachtlijst van anderhalf jaar. We hebben de criteria wat aangepast. We hebben gesteld dat mensen na twee weigeringen van de lijst werden geschrapt en pas na een effectieve verzwaring van hun zorgbehoefte opnieuw op de wachtlijst konden terechtkomen. Na een half jaar hadden we een wachtlijst van vijf maanden.

Op zich lijkt het me bijgevolg zeer interessant een duidelijk zicht op de wachtlijsten te krijgen. Een centraal register kan een goed instrument zijn. We moeten dan wel rekening houden met alle bekommernissen die de heer Van Malderen heeft geuit.

Minister, we weten dat de oprichting of het onderzoek van een centraal wachtregister niet in het Vlaams regeerakkoord, in uw beleidsnota of in uw beleidsbrief is opgenomen. Ik ben dan ook zeer benieuwd welke stappen u eventueel wilt zetten. We hebben in dit artikel immers al kunnen lezen dat heel wat experts in een dergelijk register voordelen zien.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, in tegenstelling tot sommige voorgaande sprekers, neem ik hier niet het woord als pleitbezorger van een centrale registratie. Ik heb immers schrik voor de gevolgen. Het lijkt me niet meer dan normaal dat mensen zich tegenwoordig inschrijven op verschillende plaatsen waar ze graag zouden verblijven. De keuzevrijheid blijft voor ons zeer belangrijk.

De heer Van Malderen heeft naar de sociale huisvesting verwezen. Ik ken de toewijzingspolitiek in heel Vlaanderen niet. Ik weet echter wel iets af van de situatie in Antwerpen. Mevrouw Vogels zal allicht onderschrijven dat er in Antwerpen van keuzevrijheid niet veel sprake is. Mensen krijgen een toewijzing naargelang er ergens plaatsen vrijkomen.

We weten allemaal dat er op dit ogenblik zware tekorten zijn. We hebben geen centrale registratie nodig om hier een invulling aan te geven of om iets aan die tekorten te doen. Er is al naar de demografische cijfers verwezen. We kennen de evolutie. We weten dat er momenteel grote noden zijn. We weten ook dat het niet om 200.000 bejaarden gaat. Er staan echter meer dan voldoende mensen op de wachtlijst om inspanningen van de minister nodig te maken.

Minister, u zou meer in deze sector moeten investeren. U zou meer plaatsen moeten creëren. We hebben daar geen centrale registratie voor nodig. Voor ons is dit in elk geval geen prioriteit. U zou bepaalde andere aandachtspunten binnen uw beleid misschien meer prioriteit kunnen verlenen.

De heer Tom Dehaene: Ik wil zelf nog enkele bedenkingen naar voren brengen. Om te beginnen, zie ik niet echt in wat de meerwaarde van een centrale wachtlijst kan zijn. Hier kan misschien op politiek vlak iets mee worden gedaan. Dat lijkt me echter niet het juiste instrument om bijkomende plaatsen te creëren.

We zitten met een programmatie die niet volledig is ingevuld. Die programmatie is op de leeftijdscurves gebaseerd. Daar worden dan de nodige formules op toegepast. Het is eigen aan elk woonzorgcentrum dat het een eigen opnamebeleid kan voeren. De lijsten zijn afhankelijk van het opnamebeleid en moeten voor elk woonzorgcentrum anders worden geïnterpreteerd. Het woonzorgcentrum dat ik zelf goed ken, geeft voorrang aan de meest zorgbehoevenden. Ik weet dat dit niet altijd het geval is.

Ik ben altijd in cijfers geïnteresseerd. Ik weet echter niet wat de toegevoegde waarde in dit geval zou kunnen zijn. Iedereen weet dat de vraag groot is en dat veel mensen op de lijsten staan. In het licht van de programmatiebeleid en van het opnamebeleid in elk woonzorgcentrum zie ik echter niet in wat de toegevoegde waarde zou kunnen zijn.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, een centrale registratie van de zorgvragers voor de sector van de ouderenvoorzieningen kan uiteraard zinvol zijn. Zoals daarnet al is opgemerkt, is dit echter geen eenvoudige zaak. Het lijkt me zeker niet eenvoudig dit allemaal eenduidig te maken.

Ik kan echter niet ontkennen dat het een manier zou kunnen zijn om in verband met de vragen over de residentiële ouderenzorg objectief cijfermateriaal te genereren. Hierbij kan, zoals mevrouw Jans al heeft aangestipt, een onderscheid tussen dringende vragen tot opname en preventieve inschrijvingen worden gemaakt.

Een dergelijke lijst zou een hulpmiddel kunnen zijn om de programmatie van de residentiële ouderenzorg in een bepaalde regio te bepalen. Dat is immers de kern van de vraag. Hoe kunnen we het debat over de behoeften en de programmatie objectiveren?

De programmatie gaat bij voorkeur uit van de zorgbehoeften van de persoon, in combinatie met de keuze die hij uit het zorgaanbod wenst te maken. Vooral over de keuze uit het zorgaanbod is weinig informatie beschikbaar. Toch kan het plaatje heel ruw worden geborsteld.

Er zijn uiteraard de voorzieningen die de Vlaamse overheid kan treffen. Het gaat dan om de gezinszorg en de aanvullende thuiszorg. Daarnaast is er de thuisverpleging. De thuisverpleging richt zich niet enkel tot ouderen. Dit is een open programmatie van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIVIZ). Daarnaast zijn er nog de federale programmaties die in de protocols zijn afgedwongen of met de gemeenschappen zijn overeengekomen. Dit heeft met de financiering van de rust- en verzorgingstehuizen (rvt's) en van de rustoorden voor bejaarden (rob's) te maken en is beter bekend onder de noemer 'moratoria'. Het gaat hier, met andere woorden, zeker niet om een oefening die zich enkel binnen de grenzen van een beleidsdomein situeert.

De vraag is hoe de zorgbehoevendheid en de keuze van de zorgbehoevende ouderen in de toekomst zal evolueren. Zoals in het Vlaams Ouderenbeleidsplan te lezen staat, is de toekomstige senior niet meer de senior van vandaag. De toekomstige senior is beter opgeleid, mondiger en bijgevolg ook kritischer. De toekomstige senior zal zich beter door assistieve technologieën ondersteund weten. Dit slaat onder meer op ICT-gestuurde instrumenten, zoals telemonitoring, multisensoring van patiëntenparameters of geavanceerde domotica, die een bijdrage leveren tot de versterking van de autonomie van de zorgbehoevende. Die instrumenten leveren een bijdrage tot de levenskwaliteit van de ouderen. De betere informatievergaring en -doorstroming maakt een betere ondersteuning van de zorgverstrekkers en de mantelzorgers mogelijk. Hierdoor neemt de kwaliteit en de efficiëntie van de zorg toe.

Wat het debat betreft over de vermaatschappelijking van de zorg en over de meer kwetsbare groepen die in de toekomst wat uitdrukkelijker in beeld zullen komen, zijn in het Vlaams Ouderenbeleidsplan een aantal trends opgenomen.

De Vlaamse programmatie moet rekening houden met de substitutiemogelijkheden tussen de verschillende zorgvormen. Dit gaat van gezinszorg, thuisverpleging en oppashulp, dagverzorging en kortverblijf tot een verblijf in een woonzorgcentrum. Dit thema is aan bod gekomen tijdens de toelichting bij de studie van professor Pacolet.

We moeten nagaan in welke regio's er een globaal tekort aan zorgverlening is ten opzichte van de globale behoefte aan zorg van jonge en oudere personen. We moeten dit debat over de raming van de toekomstige behoeften voeren om nieuwe programmatiecijfers te genereren voor de zorgvormen die in het decreet staan beschreven. We zullen met de sector en met het Vlaams Parlement de discussie voeren over wat de juiste programmatiecijfers voor al de in het Woonzorgdecreet opgenomen voorzieningen zijn. De essentiële vraag is uiteraard hoe het aanbod en de behoeften op elkaar kunnen worden afgestemd.

De vergrijzing is in Vlaanderen aanzienlijk. Het aandeel van de 65-plussers stijgt van 18 procent in 2005 tot 21 procent in 2020. Het aandeel van de 80-plussers stijgt van 4 procent in 2005 tot 6 procent in 2020. Het is de vraag of de klassieke schema's in een tijd van schaarste aan financiële en personele middelen voldoende antwoord op de vraag zullen kunnen bieden.

De vraag op welke manier we het zorgaanbod in de komende decennia zullen organiseren, wens ik tijdens het debat over de programmatie voor de komende periode samen met de sector te beantwoorden. De programmatie is een van de bouwstenen van de globale aanpak van een Vlaams, toegankelijk, kwalitatief en betaalbaar ouderenzorgbeleid.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, ik noteer in elk geval uw bereidheid hierover op termijn na te denken. Ik heb helemaal niet gesuggereerd dat de voorbereiding van een toekomstige programmatie een eenvoudige oefening zou zijn. Dit neemt niet weg dat we voorbereid moeten zijn.

U hebt daarnet cijfers voor 2020 genoemd. Dat gaat bijzonder snel. Om een investeringsdossier rond te krijgen, moet een bepaalde procedure worden gevolgd. Als je iets in 2020 wilt inhuldigen, moet je nu bijna beginnen met de planning. De cijfers die u geeft, tonen aan dat de middelen in de toekomst sowieso gericht moeten worden ingezet omdat de schaarste een constant gegeven zal zijn. Je zult ze gericht moeten inzetten op regionaal vlak en ook in de verhouding tussen thuiszorg en residentiële opvang. Die verhouding zal bijna per definitie anders zijn dan vandaag. Het is dus de vraag in hoeverre de bestaande schema's standhouden.

Er zijn dan twee benaderingen, mevrouw Dillen. Je kunt tegenover de grote cijfers van de tekorten, die we allemaal kennen, centen zetten. Ik weet, eerlijk gezegd, niet of dat ons zal behoeden zaken te doen die nadien suboptimaal zullen blijken. Als die middelen zo schaars zijn en de uitdaging zo groot, is alles wat suboptimaal is, dubbel jammer.

Ik pleit ervoor om het debat aan te gaan met de sector, om de nieuwe noden in kaart te brengen. Het aanbod en vooral ook de vraag moeten heel goed in kaart worden gebracht. Dat leidt tot een debat over keuzevrijheid. Daar ben ik me van bewust. Ik ben er evengoed van overtuigd dat meten in dit geval beter weten is.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gevolgen van het stijgend aantal geboortes in Antwerpen, het toenemend tekort aan betaalbare opvangplaatsen in de kinderopvang en de toenemende druk op de preventieve gezondheidszorg door Kind en Gezin - 1249 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Van de vergrijzing naar de vergroening. Het grote voordeel, mijnheer Van Malderen, is dat baby's zich gemakkelijker laten tellen dan mensen die op een wachtlijst staan voor een rusthuis.

Minister, het Studiecentrum voor Perinatale Epidemiologie (SPE) maakt er elk jaar weer een uitdaging van om zo snel mogelijk een beeld te geven van het aantal geboortes in het voorbije jaar. De cijfers van het SPE leren ons dat er in Vlaanderen 68.018 baby's geboren zijn. Dat zijn er 1149 meer dan in 2009. Deze stijging is uiteraard niet gelijk gespreid over Vlaanderen. In de provincie Antwerpen stijgt het aantal geboortes met 3,5 procent. En dat komt vooral op het conto van de stad Antwerpen. In de Antwerpse kraamklinieken zijn 500 baby's meer

geboren dan vorig jaar. Dat is niet niks, als je dat vertaalt naar nood aan kinderopvang en preventieve zorg.

Deze trend is niet nieuw. We zien de voorbije vier of vijf jaar telkens een stijging van het aantal geboortes. Dat hebben demografen tien jaar geleden niet ingecalculerd. Men dacht enkel aan vergrijzing, maar nu worden we ook nog eens geconfronteerd met een toch aanhoudende vergroening.

Daarbij komt, minister, dat het profiel van die baby's een beetje speciaal is. Heel veel van die kinderen zijn geboren in een gezin waar men thuis geen Nederlands spreekt, een gezin van allochtone origine. In Antwerpen is 36 procent van de inwoners van allochtone origine. Maar dat wordt 56 procent bij de kinderen jonger dan 9 jaar. Meer dan één op de twee kinderen onder 9 jaar is dus van allochtone origine. Bovendien is 55 procent van die allochtone gezinnen kansarm.

Minister, het voorbije jaar hebt u ingezet op de bestrijding van de armoede in het kader van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede. U hebt onder andere ingezoomd op de relatie tussen armoede en 'ongezondheid', zeg maar. Het blijkt dat mensen in armoede veel meer kans hebben om minder oud te worden, ziek te worden enzovoort. Dat begint in de kinderjaren. Overgewicht bijvoorbeeld begint dan al.

De missie van Kind en Gezin is alle kinderen tijdens de eerste levensjaren begeleiden op medisch en pedagogisch vlak. De nood aan begeleiding is groter bij kansarme gezinnen, bij kansarme allochtone gezinnen. De Vlaamse Regering heeft de voorbije jaren sterk ingezet op de participatie van kinderen in de kinderopvang en het kleuteronderwijs, vooral ook in het kader van kansarmoedebestrijding en het realiseren van gelijke kansen in het onderwijs. Het idee is om kinderen zo snel mogelijk in een Nederlandssprekende omgeving op te nemen. Uit studies is bekend dat je armoede enkel kunt doorbreken als je investeert in zeer jonge kinderen en die extra opvangt.

Ook de tewerkstelling van kansarme en allochtone mensen is een prioriteit van de Vlaamse Regering. De tewerkstellingsgraad moet omhoog. Diversiteit op de arbeidsmarkt is belangrijk. Maar uit onderzoek blijkt dat vooral laaggeschoolde en allochtone vrouwen niet kunnen werken omdat ze geen betaalbare kinderopvang vinden.

Minister, als je al die gegevens op een rijtje zet, zie je dat in stedelijke regio's zoals Antwerpen, waar zowel de pedagogische als de economische nood aan kinderopvang het grootst is, de wachtlijsten als gevolg van de demografische evoluties alleen maar langer dreigen te worden. Vanuit Onderwijs zijn er initiatieven genomen om ervoor te zorgen dat er ook in het kleuteronderwijs een plek is voor elk kind vanaf 2,5 jaar. Bij mijn weten zijn er voor kinderopvang en preventieve gezondheidszorg van uw kant geen extra maatregelen genomen om in te spelen op die demografische evolutie.

Hebt u, gezien het toenemend aantal geboortes in de grote steden, nu al het vierde of vijfde jaar op rij, een prognose gemaakt van de nood aan uitbreiding van capaciteit en personeel om de huidige dienstverlening voor preventieve gezinsondersteuning van Kind en Gezin te vrijwaren? Zo ja, wat zijn de resultaten van die prognose wat betreft de uitbreiding van capaciteit en personeel? Hebt u, gezien het toenemend aantal geboortes, al een meerjarenprognose gemaakt die de nood aan plaatsen in de kinderopvang in de grote steden in kaart brengt? Zelfs als je aan de Barcelonanorm vasthoudt of aan de norm van de Vlaamse Regering voor 50 procent kinderopvang tegen 2020, zijn er dan bijstellingen gebeurd om in te spelen op de nieuwe demografische evoluties? Ik verwijs zeker ook naar het aantal geboortes van kinderen in kansarme gezinnen. Wat zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat er de volgende jaren in de steden voldoende kwalitatieve en betaalbare kinderopvang beschikbaar blijft? Wordt het niet dringend tijd om een globaal meerjarenplan uit te tekenen voor Antwerpen en voor de andere steden, gezien de grote pedagogische en economische nood aan kinderopvang?

Ik weet dat Onderwijs vaak overlegt met de grote steden om te zien hoe er samen een antwoord kan worden gegeven op het tekort aan plaatsen in het kleuter- en het lager onderwijs. Hebt u ook een gezamenlijke aanpak uitgetekend met Antwerpen en met andere grote steden? Zo ja, wat is het resultaat van die onderhandelingen?

De heer Tom Dehaene: Minister, in uw beleidsnota spreekt u over de nataliteitsbonus. Dat gaat over het creëren van bijkomende plaatsen naargelang het stijgende aantal kinderen of geboortes. Zou het niet nuttig zijn om die nataliteitsbonus ook toe te passen op de berekening van het aantal uren van de preventieve gezondheidszorg? Ik verwijs naar de druk door het stijgende aantal kinderen en het dalende aantal beschikbare artsen voor die dienstverlening.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Kind en Gezin houdt via Kind in Vlaanderen heel nauwgezet de stijging van de geboortes bij. De geboortes kennen een stijging sinds 2004. Het is evident dat dit gemonitord wordt naar impact op de totale dienstverlening van Kind en Gezin, in het bijzonder de preventieve gezinsondersteuning en de kinderopvang.

Ik wil het eerst hebben over de preventieve gezinsondersteuning. U weet dat er een aantal initiatieven rond de consultatiebureaus in voorbereiding zijn om na te gaan hoe ze beter kunnen worden georganiseerd. Er zijn ook contacten met huisartsen geweest.

Het aantal zittingen dat een consultatiebureau kan organiseren wordt jaarlijks door Kind en Gezin berekend. Voor deze berekening wordt rekening gehouden met een aantal factoren, waaronder de effectieve inschrijvingen van voorgaande kwartalen. De stijging van de geboorten zitten daarin vervat. Ook het aantal kinderen geboren in een kansarm gezin worden meegeteld en krijgen een extra gewicht. Het stijgende geboortecijfer en het aantal kinderen geboren in een kansarm gezin vertalen zich dan ook in een stijging van het aantal zittingen die door de preventieve zorg worden georganiseerd. Op basis van de benodigde zittingen in de consultatiebureaus en het aantal extra benodigde regioverpleegkundigen voor de consulten en de huisbezoeken maakt Kind en Gezin jaarlijks een berekening op basis van de recentste geboortecijfers.

Deze contingentberekening van regioverpleegkundigen gebeurt per provincie, waardoor de provincie Antwerpen dan ook recht heeft op een groot aantal regioverpleegkundigen. Er wordt daarbij duidelijk rekening gehouden met een verhoogd aantal contacten voor kansarme gezinnen, zodat ook de provincie Antwerpen hier relatief meer middelen krijgt dan andere provincies.

Kind en Gezin is de regioteamleden anders gaan inzetten en heeft hiervoor een meer vraaggestuurd aanbod ontwikkeld. Gezinnen met een kleinere nood zullen iets minder huisbezoeken krijgen, maar de kwetsbare gezinnen blijven een prioritaire groep bij de inzet van het aanbod.

Ik kan duidelijk stellen dat het aantal huisbezoeken per gezin voor de kansarme gezinnen ongeveer gelijk is gebleven in de periode 2006-2009 en nog steeds veel hoger ligt dan bij de niet-kansarme gezinnen. Kind en Gezin doet er alles aan om de dienstverlening aan de gezinnen te vrijwaren. De inzet van de gezinsondersteuners blijft ook enorm belangrijk in de begeleiding van de kwetsbare gezinnen en ook deze inzet blijft gevrijwaard.

Ook wat de kinderopvang betreft, ben ik er mij van bewust dat de stijging van de geboortes de vraag naar kinderopvang blijft beïnvloeden. U geeft terecht de nood aan meer kinderopvang van de stad Antwerpen aan. Voor heel wat elementen van uw antwoord zou ik kunnen verwijzen naar het regeerakkoord en de beleidsnota Welzijn, omdat daarin duidelijk wordt wat ik doe in het kader van de uitbreiding kinderopvang en behoeftemeting. Maar ik zal op een aantal zaken nog specifiek ingaan.

Vorig jaar werd een behoeftemeetinstrument ontwikkeld door het Centrum voor Sociaal Beleid van de Universiteit Antwerpen. Dat instrument geeft aan wat de behoefte aan

bijkomende plaatsen kan zijn met het oog op een volledige dekking van de behoefte aan kinderopvang binnen een gemeente. Dat is gebaseerd op een aantal wetenschappelijk getoetste criteria. Ik onderzoek op welke wijze dat kan worden ingeschakeld in het concrete beleid voor Vlaanderen en de regio's.

Zoals ook weergegeven in mijn beleidsnota, is het uitbreidingsbeleid van de Vlaamse Regering inzake kinderopvang erop gericht om in overeenstemming met het Pact 2020 een aantal doelstellingen te halen. Tegen 2020 dient er een opvangplaats te zijn voor elk kind dat er behoefte aan heeft. Tegen 2016 moet dat reeds zo zijn voor minstens 50 procent van de kinderen.

Deze doelstellingen werden ook reeds opgenomen, en zelfs tegen een vroegere streefdatum, in de visietekst ter voorbereiding van het nieuwe decreet Kinderopvang. De visienota decreet Kinderopvang bevat een engagement om de volledige dekking zo mogelijk reeds te halen in 2016.

Bij de middelen die voor uitbreiding van de kinderopvang worden vrijgemaakt is telkens in een aparte inspanning voorzien voor de drie grote steden, conform het regeerakkoord. Daarbij krijgt Antwerpen telkens een groter aandeel, gezien ook de grootte van het aantal kinderen in Antwerpen. Bij de voorbije inspanningen voor uitbreiding in 2000, 2010 en straks 2011, van de kinderopvang werd zowel voor de zelfstandige opvang, als voor de erkende opvang in middelen voorzien. Zo wordt gezorgd voor betaalbare plaatsen aangezien de ouders er volgens inkomen kunnen bijdragen in de opvangkosten.

Ik heb het bij de toelichting van de beleidsbrief ook gezegd, maar in 2011 is er in een weliswaar beperkt budget voor de gesubsidieerde kinderopvang voorzien, dat naar die regio's met het hoogste aantal kwetsbare gezinnen zal gaan.

Nogmaals, ik erken dat Antwerpen mede door de stijging van het aantal geboorten een bijzondere problematiek kent. Ik ben er wel geen voorstander van dat er voor Antwerpen een apart meerjarenplan zou moeten worden opgemaakt, aangezien er bij elke planning rekening wordt gehouden met het aantal kinderen in de verschillende provincies.

De problematiek van kinderopvang, onderwijs, armoede en kansarmoede, werkgelegenheid, inburgering, preventie enzovoort, stelt zich voor het geheel van Vlaanderen, en binnen Vlaanderen voor elke regio. Ik werk samen met de collega's in de Vlaamse Regering aan concrete maatregelen die de uitbreiding van de kinderopvang mogelijk moeten maken, zoals ook werk wordt gemaakt van de andere beleidsdomeinen die ik net vernoemde, voor alle provincies.

Met de grootsteden Brussel, Gent en Antwerpen is er overleg. Kind en Gezin volgt nauw de ontwikkelingen van de beschikbaarheid van kinderopvang op in alle provincies, regio's en kent de rapportages vanuit Antwerpen rond de spreiding van kinderopvang op wijkniveau. De steden en gemeenten worden overigens telkens om advies gevraagd bij uitbreidingsplannen. Dat advies wordt ook in grote mate gevolgd, in zoverre het inpasbaar is in het beslissingskader.

In de totaliteit van de kinderopvang weet u ten slotte dat er nu eerst ook gewerkt wordt aan het nieuwe decreet inzake kinderopvang. Het decreet zal een solide en vernieuwde basis geven voor nog verdere uitbreiding van de kinderopvang. In de visietekst is dan ook mee opgenomen dat er in het decreet een koppeling moet komen tussen nataliteit en de nood aan uitbreiding van de kinderopvang.

Ten slotte ben ik er mij van bewust dat de grote steden maar ook veel andere lokale besturen actieve partners zullen moeten blijven bij de uitbreiding van de kinderopvang en dat men vanuit het lokale beleid zeer grote inspanningen levert. Het is niet mogelijk om voor de oplossing van het probleem van kinderopvang, uitsluitend te rekenen op de centrale middelen en het centrale beleid.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Als u het hebt over de behoeftemeting, gaat het dan over een behoeftemeting die inzoomt op de economische behoefte aan kinderopvang of ook op de pedagogische behoefte aan kinderopvang? Ik kan me voorstellen dat je er voor de pedagogische behoefte, die er vooral is voor kansarme en anderstalige kinderen, met één kinderopvangplaats op twee kinderen absoluut niet komt, alleen al gezien het feit dat 55 procent van de Antwerpse gezinnen kansarm is en dat 56 procent van de kinderen jonger dan 9 jaar allochtoon is. Je zult die norm toch moeten aanpassen, als je het ook vanuit een pedagogisch aspect bekijkt.

Er wordt voortdurend verwezen naar het decreet Kinderopvang. Minister, misschien kunt u ons zeggen wat de timing is. Er is een visienota geweest. Wanneer mag dit parlement een voorstel of ontwerp van decreet verwachten?

U zegt dat er overleg is met de steden en dat zal ook wel zo zijn. Het is een overleg waarvan ik de indruk heb dat het geen overleg is tussen partners, maar een overleg tussen een administratie en een stad. Het is geen gelijkwaardig overleg in de zin van samen te werken aan een meerjarenbehoefteplan voor deze stad. Hoe ziet de stad het? Hoe ziet Kind en Gezin het? Het moet altijd binnen het kader van Kind en Gezin passen. Daar heb ik het een beetje moeilijk mee. De betutteling van de lokale besturen door Welzijn is nog altijd zeer groot. Ze worden nog altijd niet als volwaardige partners aanzien. Ik kan dat alleen maar betreuren.

Minister Jo Vandeuren: In dat instrument wordt ook rekening gehouden met andere parameters, maar het is de bedoeling dat het instrument en de manier waarop we dat kunnen organiseren, mee een rol speelt in de programmatie en in de manier waarop de programmatie kan worden uitgerold. Ik hoop dat we rond de grote vakantie een tekst aan het parlement kunnen voorleggen. Ik kan geen exacte datum geven. Er zijn inspraak- en overlegprocedures in Vlaanderen en die zijn nogal stevig.

Mevrouw Vogels, u hebt ooit een Zorgregiodecreet helpen maken en dat was ook een sturingsmodel. Iedereen zit op een bepaald moment in een bepaalde positie. Ik ben nogal gevoelig voor het lokale niveau en ik vind dat er heel veel werk op maat moet gebeuren, maar dat belet niet dat als er Vlaamse middelen worden ingezet, je ook bepaalde standaarden, bepaalde kwaliteitsverwachtingen en een bepaalde manier van werken moet hanteren.

Het is iets totaal anders en je moet er zelfs geen parallel in zien, maar vorige week was er een debat over het omgaan met het beroepsgeheim tussen justitie en de hulpverlening. Ik denk dat er een fase is dat we het overleg, dat in elk gerechtelijk arrondissement anders is, stilaan voorbij zijn. Op een bepaald moment moet je een aantal zaken standaardiseren en zeggen wat de dingen zijn die we van elkaar verwachten en hoe men zal werken. Dat wil zeggen dat een debat over welzijnswerk, de verwachtingen in het welzijnswerk en de manier waarop men de dingen invult, een debat is met een aantal aspecten en dimensies. Er is niet één zeer eenzijdige dimensie in terug te vinden. In de ene sector is de lokale verankering van veel groter belang dan in de andere sector. Er zijn ook een aantal zaken waarvan ik denk dat als Vlaanderen daar middelen voor ter beschikking stelt, en waarover dit parlement wordt aangesproken, we daarover verantwoording moeten afleggen. Dat is ook een deel van het verhaal.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■